

Natuurwaardenonderzoek t.b.v. GEO-certificering

Golfclub Kleiburg

Veldbiologische Werken

Ecologisch onderzoek en advies

VBW r 2020-169 r

Colofon

Opdrachtgever	Golfclub Kleiburg T.a.v. Mevrouw M. Molenaar, clubmanager Krabbeweg 9 3231 NB Brielle
Locatieonderzoek	J.C. Knotters
Datum uitvoering veldonderzoek	13 december 2019 11 mei 2020 17 juni 2020 15 september 2020
Rapportage	J.C. Knotters
Status rapportage	definitief
Datum rapportage	31 oktober 2020
Rapportnummer	VBW r 2020-169 r
Aantal pagina's	40 (inclusief bijlagen)
Foto's/Afbeeldingen	J.C. Knotters (tenzij anders vermeld)
2 ^{de} Lezing	R.K. van Ast
Rapportage citeren	NATUURWAARDENONDERZOEK T.B.V. GEO-CERTIFICERING GOLFCLUB KLEIBURG KRABBEWEG 9 TE BRIELLE RAPPORT VBW R 2020-169 R - VELDBIOLOGISCHE WERKEN

Administratieve bedrijfsinformatie

Veldbiologische Werken

Contactpersoon	Coen Knotters (ing. J.C. Knotters)
Adres	Nieuwe Markt 65G, 4701 AD Roosendaal
Mobiel:	06-20431422
Email:	info@veldbiologischewerken.eu
http:	www.veldbiologischewerken.eu
BTW-nummer:	NL001967512B09
KVK-nummer:	20168212

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
1.1	Aanleiding Natuurwaardenonderzoek t.b.v. GEO-certificering	4
1.2	Ruimte voor natuurwaarden en potenties	4
1.3	Quicksan Wet natuurbescherming	5
2	Wettelijk kader	6
2.1	Wet natuurbescherming / Omgevingsverordening Zuid-Holland	6
2.2	Natuurnetwerk	6
2.3	Soortenbescherming	6
3	Methoden van onderzoek / Werkwijze	8
4	Omschrijving terrein Krabbeweg 9 Brielle	9
5	Resultaten Natuurwaardenonderzoek / Toetsing aan wet en regelgeving	12
5.1	Vaatplanten / Mossen en Korstmossen	12
5.2	Zoogdieren	19
5.3	Vogels	21
5.4	Reptielen	24
5.5	Vissen en Amfibieën	24
5.6	Libellen en dagvlinders	24
5.7	Overige ongewervelden/Overige soorten	26
5.8	Gebiedsbescherming	26
6	Conclusies en aanbevelingen	27
7	Literatuur en bronnen	29
7.1	Literatuur	29
7.2	Bronnen	30
	Bijlage 1 – Wettelijk kader	
	Bijlage 2 – NDFF-gegevens beschermde soorten planlocatie	
	Bijlage 3 – Lijst van nationaal beschermde soorten	
	Bijlage 4 – Lijst van soorten die op bijlage IV van de habitatrichtlijn, bijlage II van Bern en/of bijlage I van Bonn staan	
	Bijlage 5 – Overzicht soorten vogelrichtlijn	

1 Inleiding

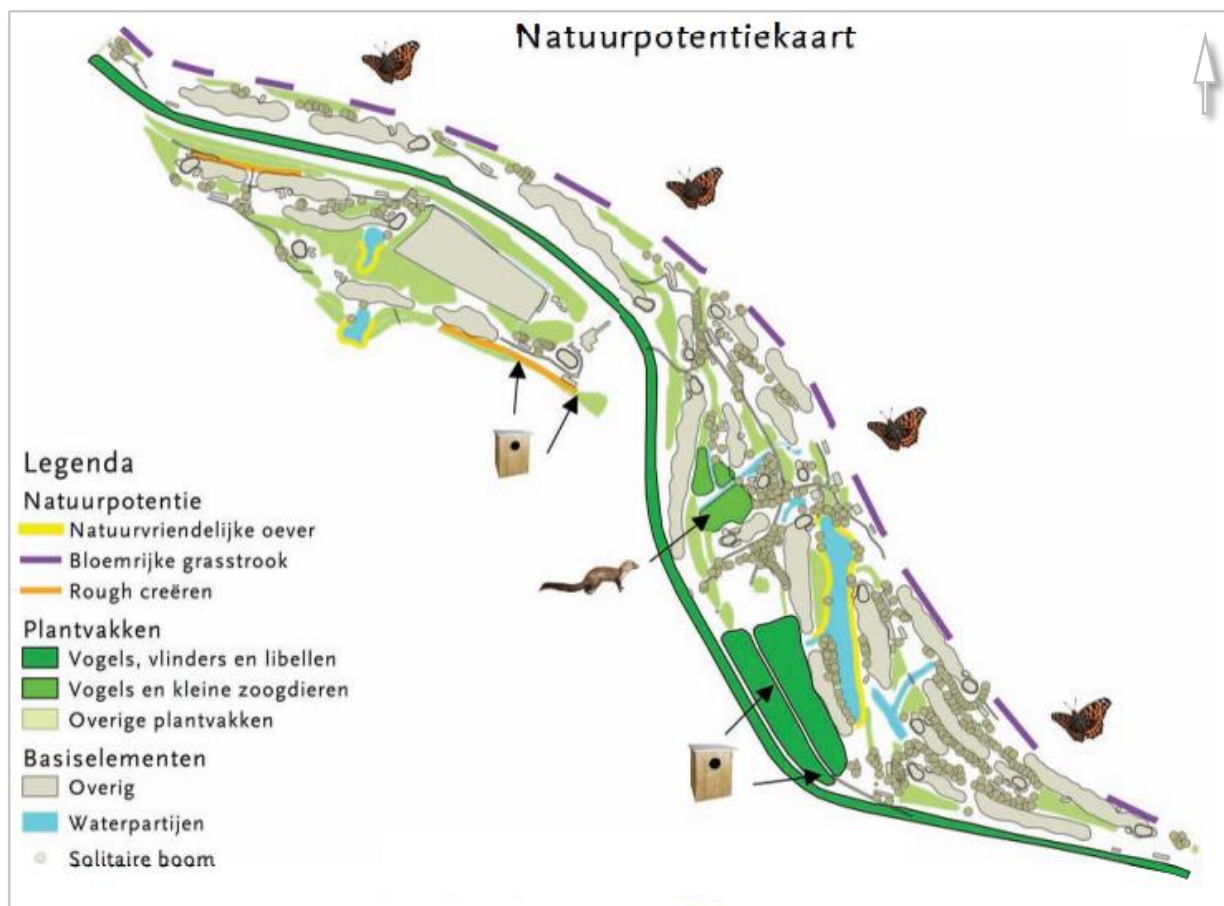
Dit Natuurwaardenonderzoek voor Golfclub Kleiburg is uitgevoerd t.b.v. de prolongatie GEO-certificering. Tevens biedt dit Natuurwaardenonderzoek een basis t.a.v. de Wet natuurbescherming / Omgevingsverordening Zuid-Holland en kan daarmee als zodanig beschouwd worden als een Quicksan Wet natuurbescherming.

1.1 Aanleiding Natuurwaardenonderzoek t.b.v. GEO-certificering

In 2012 heeft Veldbiologische Werken in opdracht van NL-Adviseurs reeds een Natuurwaardenonderzoek t.b.v. GEO-certificering voor Golfclub Kleiburg uitgevoerd. De resultaten van dit Natuurwaardenonderzoek zijn verwerkt in het rapport van NL-Adviseurs: BAANBEHEERPLAN GOLFCLUB KLEIBURG – NL-ADVISEURS - APRIL 2013. In het najaar van 2019 heeft Veldbiologische Werken opdracht ontvangen van mevrouw M. Molenaars, clubmanager Golfclub Kleiburg voor het uitvoeren van een update van het Natuurwaardenonderzoek van de Golfclub Kleiburg.

1.2 Ruimte voor natuurwaarden en potenties

In het Baanbeheerplan [NL-ADVISEURS – 2013] zijn voorstellen gedaan voor versterken van aanwezige natuurwaarden binnen het golfterrein en zijn potenties weergegeven in de Natuurpotentiekaart [BIJLAGE 5 – BAANBEHEERPLAN GOLFCLUB KLEIBURG – NL-ADVISEURS - APRIL 2013]. Met het Natuurwaardenonderzoek welke nu is uitgevoerd wordt inzicht verkregen van de effecten van reeds uitgevoerde maatregelen om natuurwaarden verhogen en worden aanvullende kansen geïnventariseerd.

Afbeelding 1: Natuurpotentiekaart Golfclub Kleiburg.

[BRON: BAANBEHEERPLAN GOLFCLUB KLEIBURG – NL-ADVISEURS - APRIL 2013]

Uitgangspunt bij ontwikkeling van natuurpotenties vormt echter het hoofddoel van het gebied: golfterrein. Voor het ontwikkelen van natuurpotenties dient gelet te worden op het huidige ontwerp en inrichting van het golfterrein en eventueel in de toekomst uit te voeren aanpassingen. Advies over en ontwikkeling van natuurpotenties dienen dus inpasbaar te zijn binnen het spelelement en eventuele toekomstige veranderingen in het beheer en inrichting niet te blokkeren. Ontwikkeling van natuurpotenties binnen een golfterrein is dus een wederzijdse aanvulling.

1.3 Quickscan Wet Natuurbescherming

Het nu uitgevoerde Natuurwaardenonderzoek is dusdanig uitgevoerd dat het kan dienen als Quickscan Wet natuurbescherming. Golfterrein Kleiburg is voor dit Natuurwaardenonderzoek vier maal onderzocht op aanwezige flora en fauna verspreidt over vier jaargetijden. Tijdens deze onderzoeksronde is een algehele inventarisatie gemaakt van meerdere soortgroepen flora en fauna. Daarbij is ook onderzoek gedaan naar aanwezigheid en mogelijke aanwezigheid van beschermde soorten conform Wet natuurbescherming / Omgevingsverordening Zuid-Holland.

Voor activiteiten in het kader van bestendig beheer en onderhoud is alleen de wettelijk gestelde Zorgplicht van toepassing. Hierbij dient al wel rekening gehouden te worden met (potentiële) aanwezigheid van beschermde soorten. Aanpassingen aan het golfterrein (qua baanontwerp, bouw renovatie, kap bomen, etc.) moeten gerekend worden tot ruimtelijke ingreep en ontwikkeling die mogelijk (negatief) effect kan hebben op de omgeving en daar mogelijk voorkomende (beschermde) plant- en diersoorten. In dergelijke ruimtelijke ingrepen dient formeel te worden aangetoond dat ter plaatse geen beschermde soorten aanwezig zijn, dan wel redelijkerwijs kunnen worden uitgesloten. Deze soorten kunnen namelijk verstoord worden door de geplande ruimtelijke ingreep. Door middel van dit Natuurwaardenonderzoek zal inzichtelijk worden gemaakt of beschermde soorten (mogelijk) gebruik maken van het golfterrein en of geplande ruimtelijke ingrepen een overtreding kunnen vormen ten aanzien van de Wet natuurbescherming. Met dit Natuurwaardenonderzoek wordt tevens een advies gegeven ten aanzien van ecologisch waardevolle componenten van het golfterrein en mogelijkheden om deze te consolideren en te versterken.

Het Natuurwaardenonderzoek bestaat uit een bronneninventarisatie en vier locatieonderzoeken naar aanwezigheid of potentiële aanwezigheid van beschermde plant- en diersoorten. Voor de volledigheid wordt de Omgevingsverordening Zuid-Holland getoetst. Indien beschermde plant- en diersoorten aanwezig zijn, of in potentie aanwezig kan zijn op plaatsen waar een ruimtelijke ingreep is voorzien, is nader onderzoek nodig naar mogelijk negatieve effecten van de voorgenomen activiteiten op deze soorten (verstoring-/verslechteringstoets). Daarbij wordt dan onderzocht of de voorgenomen activiteiten mogelijke overtreding van de Wet natuurbescherming en/of Omgevingsverordening Zuid-Holland inhouden. Ook wordt onderzocht welke mitigerende en/of compenserende maatregelen nodig zijn om conform wet en regelgeving het project doorgang te laten vinden.

Het Natuurwaardenonderzoek kan tevens aanleiding zijn voor aanvullend onderzoek naar (functioneel gebruik door) soorten. Ook wordt nagegaan of er negatieve effecten op nabijgelegen beschermde gebieden zijn dan wel dat nadere toetsing in dit kader nodig is.

2 Wettelijk kader

2.1 Omgevingsverordening Zuid-Holland

Rolverdeling Provincies en Rijk:

Sinds 1 januari 2017 zijn Provincies bevoegd gezag voor de Wet natuurbescherming. Vergunnings- en ontheffingsverlening is eveneens taak van de Provincies.

De Rijksoverheid is bevoegd gezag van grote wateren en Internationaal beleid.

In de (interim) omgevingsverordeningen, die per Provincie kunnen verschillen, staan alle wetbepalingen weergegeven. Deze regels gelden zowel voor Natura 2000-gebieden, in het wild levende dieren en houtopstanden.

2.2 Natuurnetwerk

Naast door het Rijk aangewezen natuurgebieden die onder de Natura 2000-richtlijnen vallen zijn er ook andere beschermde gebieden in Nederland vallend onder het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Voor de Provincie Zuid-Holland geldt het Natuurnetwerk Brabant (NNB) dat onderdeel is van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Het is een netwerk van deels bestaande en deels nieuwe natuurgebieden die door ecologische verbindingzones met elkaar verbonden zijn.

Het NNN is een door heel Nederland opgezet plan dat de biodiversiteit ten gunste moet komen. De verschillende gebieden fungeren als stapstenen en corridors voor soorten waardoor verspreiding en genetische uitwisseling tussen gebieden mogelijk is.

Dit netwerk van verbindingzones mag niet door een ingreep worden aangetast. Effecten van een geplande ingreep of activiteit binnen het Natuurnetwerk Nederland moeten worden getoetst aan de gestelde natuurwaarden. Ook voor de NNN-gebieden is de Provincie bevoegd gezag.

2.3 Soortenbescherming

In de Wet natuurbescherming staan verbodsbepalingen ten aanzien van soorten. Zo zijn activiteiten die schadelijk zijn voor dier- en plantsoorten verboden. Dit noemt men de Zorgplicht, deze geldt voor alle vrij in het wild voorkomende soorten van Nederland. Specifiek kent de soortbescherming zwaardere beschermingsregimes voor speciaal aangewezen soorten.

De soortenwetgeving is dusdanig vormgegeven dat eenieder die redelijkerwijs kan vermoeden dat zijn of haar handelen negatieve effecten heeft op beschermde soorten deze moet laten. In sommige gevallen is een ontheffing of vrijstelling mogelijk.

OMGEVINGSVERORDENING ZUID-HOLLAND

Een aantal soorten zijn in de Provincie Zuid-Holland vrijgesteld op het gebied van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling, bestendig beheer of onderhoud en bestendig gebruik.

§ 3.9.4 Vrijstelling overige beschermde soorten

Artikel 3.63 Vrijstelling voor beheer, onderhoud, inrichting of ontwikkeling van gebieden

- De verboden, bedoeld in artikel 3.10, eerste lid, van de Wet natuurbescherming, gelden niet bij de uitvoering van handelingen in het kader van:
 - de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
 - bestendig beheer of onderhoud in de land- of bosbouw;
 - bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
 - bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied.
- De vrijstellingen, bedoeld in het eerste lid, gelden ten aanzien van de in bijlage III genoemde andere beschermde soorten.

BIJLAGE III AANGEWEZEN SOORTEN

F. Andere beschermde soorten als bedoeld in artikel 3.63, tweede lid:

- Aardmuis;
- Bastaardkikker;
- Bosmuis;
- Bruine kikker;
- Bunzing;
- Dwergmuis;
- Dwergspitsmuis;
- Egel;
- Gewone bosspitsmuis;
- Gewone pad;
- Haas;
- Hermelijn;
- Huisspitsmuis;
- Kleine watersalamander;
- Konijn;
- Meerkikker;
- Ree;
- Rosse woelmuis;
- Veldmuis;
- Vos;
- Wezel;
- Woelrat.

In bijlage 1 vindt u een uitgebreide uitleg over de Wet natuurbescherming.

3 Methoden van onderzoek / Werkwijze

Op 13 december 2019, 11 mei 2020, 17 juni 2020 en 15 september 2020 is het golfterrein gelegen aan de Krabbeweg 9 te Brielle door de heer J.C. Knotters van Veldbiologische Werken onderzocht. Op deze data is het gehele golfterrein te voet onderzocht in het kader van dit Natuurwaardenonderzoek.

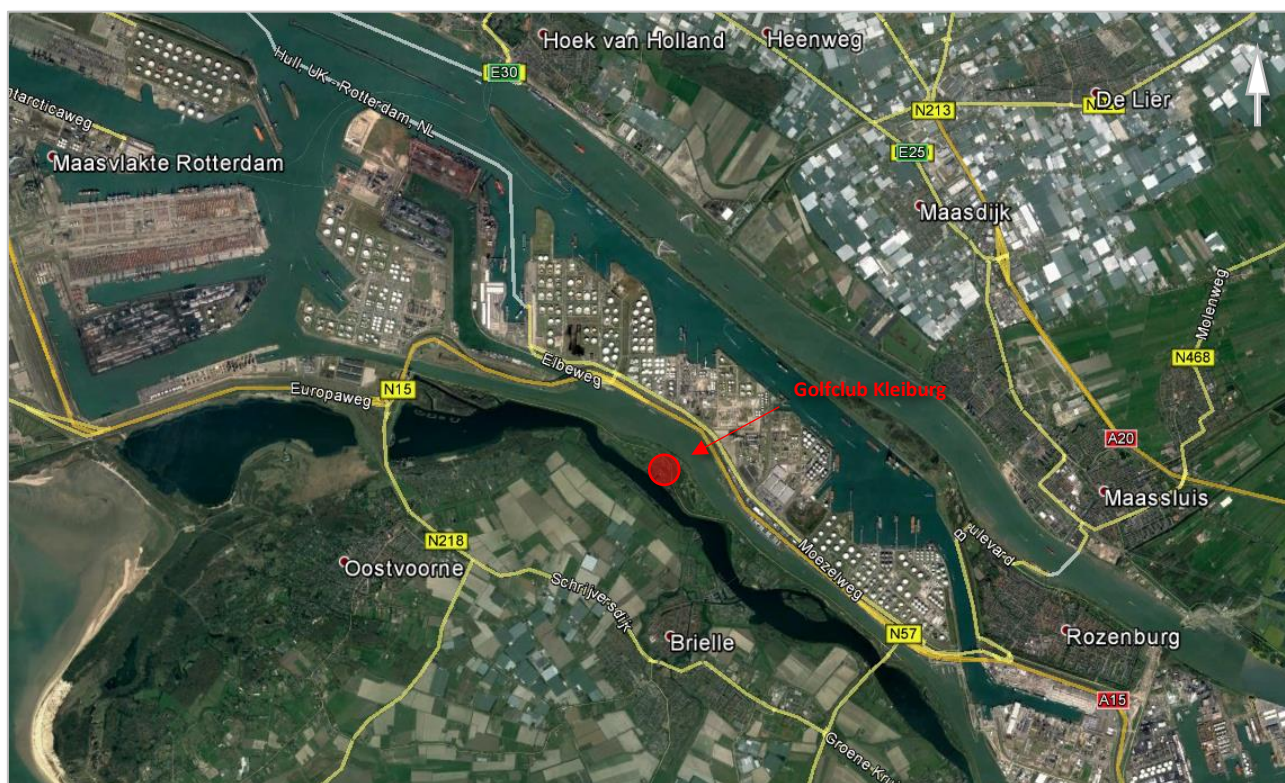
De volgende methoden van onderzoek/werkwijzen zijn gebruikt:

- Inventarisatie te velde van de in het terrein voorkomende ruimtelijke structuren en ecotopen met behulp van:
 - o verrekijker;
 - o zaklamp;
 - o endoscoop/holtecamera;
 - o spiegelstok (voor zicht in/achter holtes);
 - o fotocamera;
 - o verzamelpotjes (voor samples ter nadere determinatie van faeces o.a. muizen/vleermuizen);
 - o bat-detector (Petterson D400 hetrodyne met time expansion).
- Samples/laboratorium determinaties:
 - o Determinaties faeces (o.a. muizen/vleermuizen) uit samples m.b.v. Euromex binoculair.
- Literatuuronderzoek/bronnenonderzoek:
 - o Check van (recente) waarnemingen van beschermde flora en fauna in de omgeving van het terrein;
 - o Check van (recente) waarnemingen vermeld in verspreidingsatlassen;
 - o Check van (recente) waarnemingen op websites.
- Onderzoek ligging terrein ten opzichte van nabijgelegen beschermde gebieden, zoals Natura 2000 en NatuurNetwerk Nederland (NNN - voorheen Ecologische Hoofdstructuur).
- Het terrein is getoetst aan de Omgevingsverordening van de Provincie Zuid-Holland.
- Naar aanleiding van de inventarisatie te velde en het literatuur/bronnenonderzoek is een inschatting gemaakt van het (mogelijke) voorkomen van beschermde flora en fauna en de (mogelijke) functies voor deze in het terrein.
- Op basis van Natuurwaardenonderzoek is een inschatting gemaakt van (redelijkerwijs) te verwachten effecten op de (potentieel) aanwezige beschermde soorten en functies bij bestendig beheer en onderhoud en eventueel te realiseren ruimtelijke ingrepen.
- Mogelijke negatieve effecten zijn getoetst aan de Wet natuurbescherming / Omgevingsverordening Zuid-Holland.
- Vaststellen leemtes/onzekerheden. Hiermee is bepaald of effecten op beschermde gebieden op voorhand zijn uit te sluiten of dat nog een aanvullende toetsing noodzakelijk is.

4 Omschrijving terrein Golfclub Kleiburg te Brielle

Het golfterrein van Golfclub Kleiburg (kadastrale percelen BLE02-C-2865, 2872, 2535 en RTD12-AL-325) ligt ten zuiden van het havengebied Rotterdam (Botlek) en valt deels binnen Gemeente Rotterdam en deels binnen Gemeente Brielle. Aan de noordzijde grenst het golfterrein aan het Hartelkanaal en aan de zuidzijde grenst het aan recreatieplas Oosterlandse Rak/Brielse Maas. Het golfterrein is als zodanig verdeeld in een noordelijk en zuidelijk deel door de tussenliggende doorgaande weg Krabbeweg (Staaldiepseweg).

Kaart 1 toont een overzicht van de locatie van het golfterrein in het streekgebied. Kaart 2 toont een meer gedetailleerde beeld van de ligging van het golfterrein en de nabije omgeving.

Kaart 1: Detail luchtfoto locatie Golfclub Kleiburg.

Op het golfterrein zijn naast driving range, tee's, fairways, bunkers, greens en paden ook waterpartijen, bomen (zowel solitair als boomgroepen), struweel, plantvakken/plantsoen en bloemrijke ingezaaide zones. In het noordelijk deel van het golfterrein ligt een dijk langs de Krabbeweg welke langs de Krabbeweg begroeid is met struweel en op het golfterrein bestaat uit grasvegetatie. In het zuidelijk deel van het golfterrein is het clubhuis met restaurant gesitueerd.

De opgaande begroeiing (boomgroepen en struweel zijn te typeren als Elzenrijk Essen-Iepenbos (natte standplaatsen onder invloed grondwater) en als Essen-Iepenbos (op drogere delen). Beide zijn bostypes van voedselrijke grond met een karakteristieke kruidlaag van Look-zonder-Look (*Aliaria petiolata*), Dauwbraam (*Rubus caesius*), Fluitenkruid (*Anthriscus sylvestris*), Hondsdraf (*Glechoma hederacea*), Grote brandnetel (*Urtica dioica*), Kleefkruid (*Galium aparine*) en regelmatig voorkomen van Heggedoornzaad (*Torilis japonica*) en Groot heksenkruid (*Circaea lutetiana*).

Foto 1: Groot heksenkruid (*Circaea lutetiana*)

Kaart 2: Detail luchtfoto Golfclub Kleiburg.

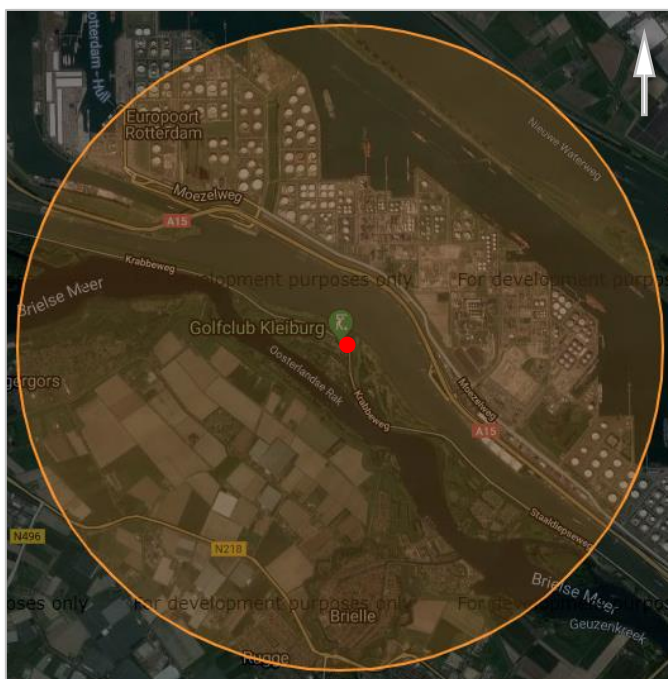

Kaart 3: Scorekaart Golfclub Kleiburg (met nummering holes).

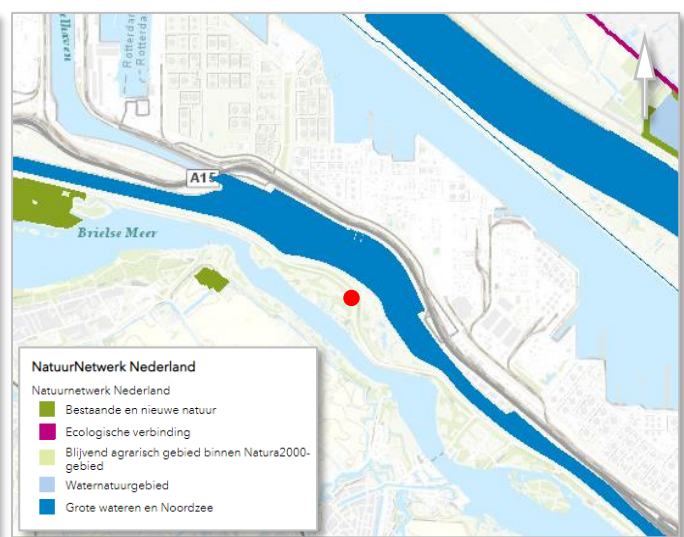
Beschermde gebieden in de omgeving

Beschermde gebieden met de aangewezen status van Natura 2000-gebied zijn niet nabij het golfterrein aanwezig. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied ligt buiten de 3 km afstand en betreft ten zuidoosten de Oude Maas, ten noorden van de planlocatie Solleveld & Kapittelduinen, en ten westen Voornes Duin en Voordelta. Deze gebieden liggen op een geschatte afstand van > 15 km van Golfclub Kleiburg.

Golfclub Kleiburg valt ook buiten het NatuurNetwerk Nederland. Ten westen van het Brielse meer (> 5 km.) en aan de overzijde van het Oosterlandse Rak/Brielse Maas en ten noordwesten van Brielle (>1,5 km) bevindt zich NatuurNetwerk Nederland gebied. Het naastgelegen Hartelkanaal vormt wel een onderdeel van het NatuurNetwerk Nederland als zijnde 'Grote wateren en Noordzee'.

Kaart 6: Beschermde natuurgebieden Natura 2000/Wetlands in de omgeving van Golfclub Kleiburg – niet aanwezig.
[BRON: SYNBIOSYS.ALTERRA.NL/NATURA2000]

Kaart 7: NatuurNetwerk Nederland in omgeving van Golfclub Kleiburg.

[BRON: PROVINCIE ZUID-HOLLAND
WEBAPPVIEWER/NATUURNETWERKNEDERLAND]

5 Resultaten Natuurwaardenonderzoek / Toetsing aan wet en regelgeving

In totaal werden gedurende de onderzoeksrondes voor dit Natuurwaardenonderzoek 400 soorten uit diverse soortgroepen waargenomen op het terrein van Golfclub Kleiburg. Dit is op zich al een indrukwekkend aantal te noemen. Er kan zeker gesteld worden dat de lijst kan worden uitgebreid met meer soorten. Zo is in dit 'gescoorde' geen rekening gehouden met waargenomen vogels die zijn waargenomen bij de jaarlijkse vogeltellingen die op Golfclub Kleiburg plaatsvinden. Anderzijds zijn in het aantal waargenomen soorten ook soorten opgenomen die zijn aangevoerd, verwilderd of ingezaaid. Het opnemen van deze soorten in de lijst met waargenomen soorten is alleen toegepast voor soorten die ter wille van natuurontwikkeling en versterken van de natuurlijke potenties zijn aangevoerd, verwilderd of ingezaaid. Zo zijn aangeplante plantensoorten in de bloemperken rondom het clubhuis niet meegenomen in de inventarisatie, maar ingezaaide plantensoorten t.b.v. insectenbeheer wel. In dit hoofdstuk wordt per soortgroep ingegaan op de resultaten. Eventueel aangetroffen beschermde soorten worden nader toegelicht. Tevens wordt per soortgroep een overzicht gegeven van beschermde soorten die in de nabijheid (op basis van bronnen-/literatuuronderzoek) van Golfclub Kleiburg zijn aangetroffen en wordt een nadere beoordeling gemaakt of het redelijkerwijs noodzakelijk is met deze beschermde soorten rekening te houden bij bestendig beheer en/of ruimtelijke ingrepen. Zodoende bieden de bevindingen van het Natuurwaardenonderzoek, het literatuur- en bronnenonderzoek een toetsing aan de Wet natuurbescherming en de Omgevingsverordening Zuid-Holland. Deze toetsing geeft aan welke (mogelijke) effecten te verwachten zijn voor beschermde soorten bij bestendig beheer en onderhoud of eventueel gewenste ruimtelijke ingrepen. De toetsing geeft ook aan of aanvullende onderzoeken wenselijk zijn.

5.1 Vaatplanten / Mossen en Korstmossen

Er zijn in op het terrein van Golfclub Kleiburg in totaal 262 soorten vaatplanten en 15 Mossen en Korstmossen aangetroffen. Het aantal Mossen en Korstmossen is slechts indicatief en betreft alleen in het veld gemakkelijk herkenbare algemene terrestrische soorten. Bij de vaatplanten zijn geen soorten opgenomen die in perken en plantvakken zijn aangeplant nabij het clubhuis. Wel zijn soorten opgenomen die zijn aangeplant, verwilderd of ingezaaid ten behoeve van natuurontwikkeling (insectenbeheer). Er is slechts één vaatplant aangetroffen die een Rode Lijst status heeft en op het terrein van Golfclub Kleiburg oorspronkelijk is. Deze soort betreft Blauw walstro (*Sherardia arvensis*). Andere soorten met Rode Lijst status of beschermde status werden niet aangetroffen. De in 2012 waargenomen orchidee Hondskruid (*Anacamptis pyramidalis*) werd niet teruggevonden.

Onderstaande tabel toont de aangetroffen Vaatplanten

(aangevoerd/verwilderd/ingezaaid Invasieve exoot Rode Lijst status)

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
Akkerdistel	<i>Cirsium arvense</i>
Akkerkers	<i>Rorippa sylvestris</i>
Akkerkool	<i>Lapsana communis</i>
Akkermelkdistel	<i>Sonchus arvensis</i>
Akkerviooltje	<i>Viola arvensis</i>
Beemdooievaarsbek	<i>Geranium pratense</i>
Bergbasterdwederik	<i>Epilobium montanum</i>
Bermooievaarsbek	<i>Geranium pyrenaicum</i>
Bernagie	<i>Borago officinalis</i>
Beuk	<i>Fagus sylvatica</i>

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
Bijvoet	<i>Artemisia vulgaris</i>
Bitterzoet	<i>Solanum dulcamara</i>
Blaartrekkende boterbloem	<i>Ranunculus sceleratus</i>
Blaassilene	<i>Silene vulgaris</i>
Blauw walstro	<i>Sherardia arvensis</i>
Bleke basterdwederik	<i>Epilobium roseum</i>
Bleke klaproos	<i>Papaver dubium</i>
Bloedzuring	<i>Rumex sanguineus</i>
Boerenwormkruid	<i>Tanacetum vulgare</i>
Boksdoorn	<i>Lycium barbarum</i>

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
Bolderik	<i>Agrostemma githago</i>
Bont kroonkruid	<i>Securigera varia</i>
Borstelkrans	<i>Clinopodium vulgare</i>
Bosrank	<i>Clematis vitalba</i>
Bosvergeet-mij-nietje	<i>Myosotis silvatica</i>
Bultkroos	<i>Lemna gibba</i>
Canadapopulier	<i>Populus x canadensis</i>
Canadese fijnstraal	<i>Erigeron canadensis</i>
Dagkoekoeksbloem	<i>Silene dioica</i>
Damastbloem	<i>Hesperis matronalis</i>
Dauwbraam	<i>Rubus caesius</i>
Dolle kervel	<i>Chaerophyllum temulum</i>
Draadereprijs	<i>Veronica filiformis</i>
Duifkruid	<i>Scabiosa columbaria</i>
Duizendblad	<i>Achillea millefolium</i>
Echte kamille	<i>Matricaria chamomilla</i>
Echte wegdistel	<i>Onopordum acanthium s.s.</i>
Eenstijlige meidoorn	<i>Crataegus monogyna</i>
Engels raaigras	<i>Lolium perenne</i>
Es	<i>Fraxinus excelsior</i>
Europese hanenpoot	<i>Echinochloa crus-galli</i>
Fioringras	<i>Agrostis stolonifera</i>
Fluitenkruid	<i>Anthriscus sylvestris</i>
Fraaie vrouwenmantel	<i>Alchemilla mollis</i>
Geel nagelkruid	<i>Geum urbanum</i>
Geel walstro	<i>Galium verum</i>
Gehoornde klaverzuring	<i>Oxalis corniculata</i>
Geknikte vossenstaart	<i>Alopecurus geniculatus</i>
Gekroesde melkdistel	<i>Sonchus asper</i>
Gele ganzenbloem	<i>Glebionis segetum</i>
Gele lis	<i>Iris pseudacorus</i>
Gele waterkers	<i>Rorippa amphibia</i>
Gestreepte witbol	<i>Holcus lanatus</i>
Gewone berenklauw	<i>Heracleum sphondylium</i>
Gewone brunel	<i>Prunella vulgaris</i>
Gewone dotterbloem	<i>Caltha palustris subsp. palustris</i>
Gewone engelwortel	<i>Angelica sylvestris</i>
Gewone ereprijs	<i>Veronica chamaedrys</i>
Gewone esdoorn	<i>Acer pseudoplatanus</i>
Gewone hennepnetel	<i>Galeopsis tetrahit</i>
Gewone hoornbloem	<i>Cerastium fontanum</i>
Gewone melkdistel	<i>Sonchus oleraceus</i>
Gewone ossentong	<i>Anchusa officinalis</i>
Gewone smeewortel	<i>Symphytum officinale</i>
Gewone vlier	<i>Sambucus nigra</i>
Gewone waterbies	<i>Eleocharis palustris</i>

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
Gewone zandmuur	<i>Arenaria serpyllifolia</i>
Gewoon barbarakruid	<i>Barbarea vulgaris</i>
Gewoon biggenkruid	<i>Hypochaeris radicata</i>
Gewoon jakobskruid	<i>Jacobaea vulgaris subsp. vulgaris</i>
Gewoon reukgras	<i>Anthoxanthum odoratum</i>
Gewoon struisgras	<i>Agrostis capillaris</i>
Gewoon varkensgras	<i>Polygonum aviculare</i>
Glad walstro	<i>Galium mollugo</i>
Glanshaver	<i>Arrhenatherum elatius</i>
Grauwe wilg	<i>Salix cinerea</i>
Grijskruid	<i>Berteroa incana</i>
Grof hoornblad	<i>Ceratophyllum demersum</i>
Groot kaasjeskruid	<i>Malva sylvestris</i>
Grote brandnetel	<i>Urtica dioica</i>
Grote centaurie	<i>Centaurea scabiosa</i>
Grote kaardenbol	<i>Dipsacus fullonum</i>
Grote kattenstaart	<i>Lythrum salicaria</i>
Grote klapproos	<i>Papaver rhoeas</i>
Grote klit	<i>Arctium lappa</i>
Grote lisdodde	<i>Typha latifolia</i>
Grote vossenstaart	<i>Alopecurus pratensis</i>
Grote wederik	<i>Lysimachia vulgaris</i>
Grote weegbree	<i>Plantago major</i>
Grove varkenskers	<i>Lepidium coronopus</i>
Haagbeuk	<i>Carpinus betulus</i>
Haagwinde	<i>Convolvulus sepium</i>
Haarfonteinkruid	<i>Potamogeton trichoides</i>
Harig wilgenroosje	<i>Epilobium hirsutum</i>
Hartgespan	<i>Leonurus cardiaca</i>
Hazelaar	<i>Corylus avellana</i>
Hazenpootje	<i>Trifolium arvense</i>
Heelblaadjes	<i>Pulicaria dysenterica</i>
Heen	<i>Bolboschoenus maritimus</i>
Heermoes	<i>Equisetum arvense</i>
Heggenrank	<i>Bryonia dioica</i>
Herderstasje	<i>Capsella bursa-pastoris</i>
Herik	<i>Sinapis arvensis</i>
Hoenderbeet	<i>Lamium amplexicaule</i>
Hondsdrif	<i>Glechoma hederacea</i>
Hondsrozen-groep	<i>Rosa Subsec. Caninae</i>
Hulst	<i>Ilex aquifolium</i>
Ijle dravik	<i>Anisantha sterilis</i>
Kantige basterdwederik	<i>Epilobium tetragonum</i>
Katwilg	<i>Salix viminalis</i>
Keizerskaars	<i>Verbascum phlomoides</i>
Kleefkruid	<i>Galium aparine</i>

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
Klein kroos	<i>Lemna minor</i>
Klein kruiskruid	<i>Senecio vulgaris</i>
Klein streepzaad	<i>Crepis capillaris</i>
Kleinbloemige amsinckia	<i>Amsinckia micrantha</i>
Kleine brandnetel	<i>Urtica urens</i>
Kleine leeuwentand	<i>Leontodon saxatilis</i>
Kleine lisdodde	<i>Typha angustifolia</i>
Kleine maagdenpalm	<i>Vinca minor</i>
Kleine ooievaarsbek	<i>Geranium pusillum</i>
Kleine pimpernel	<i>Poterium sanguisorba</i>
Kleine tijm	<i>Thymus serpyllum</i>
Kleine veldkers	<i>Cardamine hirsuta</i>
Klimop	<i>Hedera helix</i>
Klimopereprijs	<i>Veronica hederifolia</i>
Kluwenhoornbloem	<i>Cerastium glomeratum</i>
Kluwenzuring	<i>Rumex conglomeratus</i>
Knoopkruid	<i>Centaurea jacea</i>
Knopherik	<i>Raphanus raphanistrum</i>
Knopig helmkruid	<i>Scrophularia nodosa</i>
Koninginnekruid	<i>Eupatorium cannabinum</i>
Koningskaars	<i>Verbascum thapsus</i>
Koolzaad	<i>Brassica napus</i>
Korenbloem	<i>Centaurea cyanus</i>
Kroontjeskruid	<i>Euphorbia helioscopia</i>
Kropaar	<i>Dactylis glomerata</i>
Kruipende boterbloem	<i>Ranunculus repens</i>
Kruipertje	<i>Hordeum murinum</i>
Krulzuring	<i>Rumex crispus</i>
Kweek	<i>Elymus repens</i>
Lidrus	<i>Equisetum palustre</i>
Liesgras	<i>Glyceria maxima</i>
Liggende klaver	<i>Trifolium campestre</i>
Liggende vetmuur	<i>Sagina procumbens</i>
Look-zonder-look	<i>Alliaria petiolata</i>
Madeliefje	<i>Bellis perennis</i>
Mahonie	<i>Berberis aquifolium</i>
Malrove	<i>Marrubium vulgare</i>
Mannagras	<i>Glyceria fluitans</i>
Margriet	<i>Leucanthemum vulgare</i>
Mariadistel	<i>Silybum marianum</i>
Melganzenvoet	<i>Chenopodium album</i>
Middelste teunisbloem	<i>Oenothera biennis</i>
Moerasandoorn	<i>Stachys palustris</i>
Moerasdroogbloem	<i>Gnaphalium uliginosum</i>
Moerasrolklaver	<i>Lotus pedunculatus</i>
Moerasvergeet-mij-nietje	<i>Myosotis scorpioides</i>

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
Muskuskaasjeskruid	<i>Malva moschata</i>
Muurpeper	<i>Sedum acre</i>
Nachtsilene	<i>Silene nutans</i>
Paardenbloem	<i>Taraxacum officinale</i> s.l.
Paarse dovenetel	<i>Lamium purpureum</i>
Parelvederkruid	<i>Myriophyllum aquaticum</i>
Peen	<i>Daucus carota</i>
Penningkruid	<i>Lysimachia nummularia</i>
Perzikkruid	<i>Persicaria maculosa</i>
Pinksterbloem	<i>Cardamine pratensis</i>
Pitrus	<i>Juncus effusus</i>
Pruim	<i>Prunus domestica</i>
Puntkroos	<i>Lemna trisulca</i>
Puntwederik	<i>Lysimachia punctata</i>
Raapzaad	<i>Brassica rapa</i>
Reigersbek	<i>Erodium cicutarium</i>
Reukeloze kamille	<i>Tripleurospermum maritimum</i>
Reuzenbalsemien	<i>Impatiens glandulifera</i>
Reuzenklaproos	<i>Papaver orientale</i>
Ridderzuring	<i>Rumex obtusifolius</i>
Riet	<i>Phragmites australis</i>
Rietgras	<i>Phalaris arundinacea</i>
Rietzwenkgras	<i>Schedonorus arundinaceus</i>
Ringelwikke	<i>Vicia hirsuta</i>
Robertskruid	<i>Geranium robertianum</i>
Rode ganzenvoet	<i>Oxybasis rubra</i>
Rode klaver	<i>Trifolium pratense</i>
Rode kornoelje	<i>Cornus sanguinea</i>
Rood zwenkgras	<i>Festuca rubra</i>
Ruige zegge	<i>Carex hirta</i>
Ruw beemdgras	<i>Poa trivialis</i>
Ruwe bies	<i>Schoenoplectus tabernaemontani</i>
Ruwe smeie	<i>Deschampsia cespitosa</i>
Schedefonteinkruid	<i>Stuckenia pectinata</i>
Scherpe boterbloem	<i>Ranunculus acris</i>
Schietwilg	<i>Salix alba</i>
Schijnaardbei	<i>Potentilla indica</i>
Sint-Janskruid	<i>Hypericum perforatum</i>
Slangenkruid	<i>Echium vulgare</i>
Sleedoorn	<i>Prunus spinosa</i>
Slipbladige ooievaarsbek	<i>Geranium dissectum</i>
Smalle waterpest	<i>Eloдея nuttallii</i>
Smalle weegbree	<i>Plantago lanceolata</i>
Spaanse aak	<i>Acer campestre</i>
Speerdistel	<i>Cirsium vulgare</i>
Spiesmelde	<i>Atriplex prostrata</i>

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
Steenanjer	<i>Dianthus deltoides</i>
Stijve watterranonkel	<i>Ranunculus circinatus</i>
Stinkende gouwe	<i>Chelidonium majus</i>
Stippelganzenvoet	<i>Chenopodium ficifolium</i>
Straatgras	<i>Poa annua</i>
Struisvaren	<i>Matteuccia struthiopteris</i>
Teer vederkruid	<i>Myriophyllum alterniflorum</i>
Tijmeprijs	<i>Veronica serpyllifolia</i>
Trosdravik	<i>Bromus racemosus</i>
Valse voszegge	<i>Carex otrubae</i>
Vederkruid spec.	<i>Myriophyllum spec.</i>
Veelwortelig kroos	<i>Spirodela polyrhiza</i>
Veerdelig tandzaad	<i>Bidens tripartita</i>
Veldbeemdgras	<i>Poa pratensis</i>
Veldereprijs	<i>Veronica arvensis</i>
Veldsalie	<i>Salvia pratensis</i>
Veldzuring	<i>Rumex acetosa</i>
Venkel	<i>Foeniculum vulgare</i>
Vijfdelig kaasjeskruid	<i>Malva alcea</i>
Vijfvingerkruid	<i>Potentilla reptans</i>
Vlas	<i>Linum usitatissimum</i>
Voederwikke s.s.	<i>Vicia sativa subsp. sativa</i>
Vogelkers	<i>Prunus padus</i>
Vogelmuur	<i>Stellaria media</i>
Vogelwikke	<i>Vicia cracca</i>
Vroegeling	<i>Draba verna</i>
Watermunt	<i>Mentha aquatica</i>
Waterpeper	<i>Persicaria hydropiper</i>
Wede	<i>Isatis tinctoria</i>

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
Wilde cichorei	<i>Cichorium intybus</i>
Wilde hyacint	<i>Hyacinthoides non-scripta</i>
Wilde kardinaalsmuts	<i>Euonymus europaeus</i>
Wilde liguster	<i>Ligustrum vulgare</i>
Wilde lijsterbes	<i>Sorbus aucuparia</i>
Wilde marjolein	<i>Origanum vulgare</i>
Wilde reseda	<i>Reseda lutea</i>
Witte dovenetel	<i>Lamium album</i>
Witte klaver	<i>Trifolium repens</i>
Witte krodde	<i>Thlaspi arvense</i>
Wolfspoot	<i>Lycopus europaeus</i>
Wouw	<i>Reseda luteola</i>
Zachte dravik	<i>Bromus hordeaceus</i>
Zachte ooievaarsbek	<i>Geranium molle</i>
Zandraket	<i>Arabidopsis thaliana</i>
Zeegroene rus	<i>Juncus inflexus</i>
Zeekweek	<i>Elymus athericus</i>
Zevenblad	<i>Aegopodium podagraria</i>
Zilte rus	<i>Juncus gerardii</i>
Zilverschoon	<i>Potentilla anserina</i>
Zomereik	<i>Quercus robur</i>
Zompvergeet-mij-nietje	<i>Myosotis laxa</i>
Zwaardherik	<i>Eruca vesicaria</i>
Zwarte braam	<i>Rubus Sec. Rubus</i>
Zwarte els	<i>Alnus glutinosa</i>
Zwarte mosterd	<i>Brassica nigra</i>
Zwarte nachtschade s.s.	<i>Solanum nigrum subsp. nigrum</i>
Zwartmoeskervel	<i>Smyrniolum olusatrum</i>
Zwenkdravik	<i>Anisantha tectorum</i>

Onderstaande tabel toont de aangetroffen Mossen en Korstmossen.

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
Bleek dikkopmos	<i>Brachythecium albicans</i>
Boomsnavelmos	<i>Rhynchostegium confertum</i>
Fijn laddermos	<i>Kindbergia praelonga</i>
Gedraaid knikmos	<i>Bryum capillare</i>
Gewoon dikkopmos	<i>Brachythecium rutabulum</i>
Gewoon haakmos	<i>Rhytidiadelphus squarrosus</i>
Gewoon kantmos	<i>Lophocolea bidentata</i>
Gewoon muisjesmos	<i>Grimmia pulvinata</i>

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
Gewoon puntmos	<i>Calliergonella cuspidata</i>
Gewoon sterrenmos	<i>Mnium hornum</i>
Groot laddermos	<i>Pseudoscleropodium purum</i>
Groot rimpelmos	<i>Atrichum undulatum</i>
Klein Duinsterretje	<i>Syntrichia ruralis var. calcicola</i>
Pluimstaartmos	<i>Rhytidiadelphus triquetrus</i>
Zilvermos	<i>Bryum argenteum</i>

Binnen een straal van 0-1 km. zijn geen beschermde vaatplanten bekend. In een straal van 1-5 km. zijn alleen Bokkenorchis (*Himantoglossum hircinum*), Glad biggenkruid (*Hypochaeris glabra*) en Groenknolorchis (*Liparis loeselii*) bekend. Voor deze, maar ook andere, beschermde vaatplanten ontbreken soortspecifieke groeiomstandigheden op het terrein van Golfclub Kleiburg. Het is redelijkerwijs niet aannemelijk dat beschermde vaatplanten en/of beschermde mossen of korstmossen voorkomen op het terrein van Golfclub Kleiburg. Van de beschermde orchideeënsoort Hondskruid (*Anacamptis pyramidalis*) werd in 1992 één exemplaar aangetroffen aan de westzijde van de green van Hole 6. Nadien is de soort niet meer waargenomen. Een aantal orchideeënsoorten kent een onbestendig voorkomen. Ook Hondskruid staat hierom bekend, evenals Bijenorchis (*Ophrys apifera*) die in het Botlekgebied regelmatig opduikt. Het is redelijkerwijs niet aannemelijk dat Hondskruid en/of Bijenorchis een permanente groeiplaats hebben op het terrein van Golfclub Kleiburg. Houdt echter wel rekening met spontane vestiging van deze soorten.

Ontwikkeling van kruidenrijke vegetaties is reeds geëffectueerd in een zone langs de beschoeiing van het Hartelkanaal. Op ander meer kleinschalige plaatsen kan eveneens kruidenrijke vegetaties worden nagestreefd. Zo kan op de dijk tussen het bos met onderkomen greenkeepers de aanwezige boszoom worden uitgebreid door daar niet meer tot aan het bos te maaien, maar alleen het pad op de top van de dijk vrij te houden.

Ontwikkeling van plas-/drasvegetatie kan mogelijk gecreëerd worden bij de aanwezige waterpartij ten zuiden van Hole 1. Hier is (beperkt) de mogelijkheid om buiten het spelgebied het oevertalud te verflauwen.

Binnen het terrein van Golfclub Kleiburg zijn een aantal plantensoorten aangetroffen die in meer of mindere mate bekend staan als invasieve exoot. Het betreft de waterplant Parelvederkruid (*Myriophyllum aquaticum*), Reuzenbalsemien (*Impatiens glandulifera*) en Schijnaardbei (*Potentilla indica*). Met name Parelvederkruid, aanwezig bij sloot langs Driving Range en dwarsloot bij Hole 3, dient direct en afdoende verwijderd te worden om verdere verspreiding binnen het golfterrein en omliggend gebied te voorkomen.

Bij de groeiplaats van Blauw walstro (*Sherardia arvensis*), taluds en oeverdelen tussen Hole 13 en Hole 16, die de Rode Lijst status 'kwetsbaar' heeft vindt nu regelmatig maaibeheer plaats. Geadviseerd wordt dit maaibeheer minder intensief uit te voeren zodat zaadvorming en verdere verspreiding mogelijk is.

Foto 2: Blauw walstro
(*Sherardia arvensis*)

Foto 3: Hondskruid
(*Anacamptis pyramidalis*)

Foto 4: Bijenorchis
(*Ophrys apifera*)

De zones waar nu bloemenmengsels zijn ingezaaid (■ aangegeven op Kaart 8) kunnen in de huidige hoedanigheid gehandhaafd worden als zones 'Insectenbeheer' (vlinders, bijen wespen). Geadviseerd wordt om deze delen gefaseerd te maaien, door jaarlijks delen te laten staan voor verspreiding van zaden en overwintering van insecten (eitjes, larven, poppen en imago's).

Kaart 8: Flora t.b.v. Insectenbeheer.

ingezaaide zone

kruiden en faunairijk grasland

In andere delen van de baan, met name bij de aanwezige dijk, kan het beheer gericht worden op kruiden- en faunairijk grasland (aangegeven op Kaart 8) door op plaatsen buiten de spellijn minder intensief maaibeheer toe te passen en jaarlijks delen van de grasvegetatie te laten overstaan voor ontwikkeling kruiden en overwintering van insecten. Vooral langs de aanwezige struweelbegroeiing tussen Krabbeweg en de dijk kan zo een overgang als ‘zoomvegetatie’ gecreëerd worden.

Bij de aanwezige bos- en struweelpartijen kan het huidige beheer gehandhaafd worden. De ondergroei van deze bos- en struweelpartijen bestaat nu al uit een natuurlijke vegetatie die kenmerkend is voor loofbos op voedselrijke bodems (zeeklei). Het plaatselijk aanbrengen van houtsnippers kan mogelijk meer diversiteit in kruidenvegetatie bieden (incl. paddenstoelen).

Foto 5: Groot kaasjeskruid
(*Malva sylvestris*)

Foto 6: Gewone ossentong
(*Anchusa officinalis*)

Foto 7: Beemdooievaarsbek
(*Geranium pratense*)

Foto 8: Slangenkruid
(*Echium vulgare*)

Foto 9: Knikkende distel
(*Carduus nutans*)

Foto 10: Grijskruid
(*Berteroa incana*)

Foto 11: Wilde reseda
(*Reseda lutea*)

Foto 12: Gewone brunel
(*Prunella vulgaris*)

Foto 13: Bont kroonkruid
(*Securigera varia*)

Foto 14: Hartgespan
(*Leonurus cardiaca*)

Foto 15: Gele ganzenbloem
(*Glebionis segetum*)

Foto 16: Kleine klaproos
(*Papaver dubium*)

5.2 Zoogdieren

Tijdens het veldonderzoek zijn geen beschermde Zoogdieren waargenomen in het gebied. Bunzing is in de Omgevingsverordening van Provincie Zuid-Holland vrijgesteld, evenals Egel, Has, Konijn en Vos.

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
Bunzing	<i>Mustela putorius</i>
Egel	<i>Erinaceus europaeus</i>
Haas	<i>Lepus europaeus</i>

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
Konijn	<i>Oryctolagus cuniculus</i>
Vos	<i>Vulpes vulpes</i>

(Spits)Muizen

Het terrein van Golfclub Kleiburg kent geen kenmerken van biotoop van in Nederland voorkomende beschermde Muizen of Spitsmuizen. Ook zijn deze beschermde soorten niet bekend in de omgeving van het golfterrein. Soortspecifieke vereisten zijn niet aanwezig.

- Bestendig beheer en onderhoud zal geen overtreding Wet natuurbescherming dan wel Omgevingsverordening Zuid-Holland voor (spits)muizen veroorzaken.

Marterachtigen

Behalve de aanwezigheid van Bunzing (*Mustela putorius*) zijn geen andere marterachtigen bekend van Golfclub Kleiburg. Uit literatuur- en bronnenonderzoek blijkt dat Hermelijn (*Mustela erminea*) en Wezel (*Mustela nivalis*) op een afstand van 1-5 km. van Golfclub Kleiburg voorkomen. Ook deze twee soorten zijn vrijgesteld conform de Omgevingsverordening van Provincie Zuid-Holland. De beschermde Boommarter (*Martes martes*) en Steenmarter (*Martes foina*) komen op grotere afstand van Golfclub Kleiburg voor (afstand > 5-10 km). Zowel Boommarter als Steenmarter zijn (gezien afstand tussen bekende populaties en tussenliggende barrières) redelijkerwijs niet te verwachten soorten op Golfclub Kleiburg. Het terrein biedt echter wel kansen voor Hermelijn en Wezel die, met aanwezigheid van Bunzing, een natuurlijke predatoren overlast van Konijnen, muizen, Woelratten etc. kunnen voorkomen.

Geadviseerd wordt om op afgelegen plaatsen binnen de bos- en struweelpartijen houtrillen of anderszins gestapeld hout aan te brengen die zodoende schuil- en verblijfplaats kunnen gaan vormen voor kleine marterachtigen.

- Bij bestendig beheer en onderhoud is aantasting van het leefgebied van Marterachtigen redelijkerwijs uit te sluiten. De Wet natuurbescherming / Omgevingsverordening Zuid-Holland wordt ten aanzien van Marterachtigen niet overtreden.

Rode eekhoorn (*Sciurus vulgaris*)

Er zijn geen waarnemingen van Rode eekhoorn uit het terrein van Golfclub Kleiburg bekend. Ook uit de omgeving van het golfterreinen is geen Rode eekhoorn bekend. Gezien de afstand tot bekende populaties en tussenliggende barrières is aanwezigheid van Rode eekhoorn redelijkerwijs uit te sluiten.

- Bij bestendig beheer en onderhoud zal de Wet natuurbescherming / Omgevingsverordening Zuid-Holland ten aanzien van Rode eekhoorn niet worden overtreden.

Vleermuizen

In de omgeving (binnen een straal van 1-5 km.) zijn waarnemingen bekend van een aantal Vleermuissoorten, weergegeven in onderstaande tabel. Het betreffen zowel gebouwbewonende als boombewonende soorten. Alle vleermuissoorten zijn in Nederland wettelijk beschermd conform de Wet natuurbescherming. Er zijn geen vrijstellingen o.b.v. provinciale omgevingsverordeningen.

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Afstand	Verblijfsplaatsen
Gewone dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	0-1 km	gebouwbewonend
Laatvlieger	<i>Eptesicus serotinus</i>	0-1 km	gebouwbewonend
Rosse vleermuis	<i>Nyctalus Noctula</i>	0-1 km	boombewonend
Watervleermuis	<i>Myotis daubentonii</i>	0-1 km	boombewonend
Gewone grootoorvleermuis	<i>Plecotus auritus</i>	1-5 km	gebouw- en boombewonend
Ruige dwergvleermuis	<i>Pipistrellus nathusii</i>	0-1 km	gebouw- en boombewonend
Baardvleermuis	<i>Myotis mystacinus</i>	1-5 km	gebouwbewonend
Brands vleermuis	<i>Myotis brandtii</i>	1-5 km	gebouwbewonend
Meervleermuis	<i>Myotis dasycneme</i>	1-5 km	gebouwbewonend

Binnen het terrein van Golfclub Kleiburg zijn bomen aanwezig met holtes, kieren of spleten die mogelijk kunnen duiden op verblijfplaats van boombewonende Vleermuizen. De melding van aanwezigheid van vleermuizen in ochtendschemering in de nabijheid van de schuren en opstallen van greenkeepers doet vermoeden dat hier bomen rondom aanwezig zijn met verblijfsplaatsen van boombewonende soorten, aangezien de schuren en opstallen (vrijwel geheel opgebouwd uit stalen constructie met stalen golfplaten) geen geschikte verblijfsplaatsen biedt voor gebouwbewonende soorten. Ook elders binnen het golfterrein kunnen verblijfsplaatsen van boombewonende soorten aanwezig zijn.

Het clubhuis biedt de enige mogelijke locatie voor verblijfplaats van gebouwbewonende soorten. In de gevel van het clubhuis zijn voldoende brede stootvoegen en ventilatiegaten aanwezig die voor vleermuizen toegang bieden tot de achterliggende ruimtes (spouw). Ook langs de dakranden en bij het dak zijn toegangsmogelijkheden voor vleermuizen aanwezig. Verblijfsplaatsen van vleermuizen zijn dus bij het clubhuis niet uit te sluiten. Het clubhuis biedt echter als massa-winterverblijf geen mogelijkheden, gezien architectuur en beperkte binnenruimte. Klein-winterverblijf van solitaire exemplaren (m.n. Gewone dwergvleermuis en Gewone grootoorvleermuis) valt echter niet uit te sluiten.

Het gehele terrein van Golfclub Kleiburg biedt voor vleermuizen uitstekend foerageergebied met overal aanwezige open ruimtes, besloten ruimtes en windluwe plaatsen, oeverzones, grote en kleine waterpartijen, alsmede solitaire bomen, etc.. Lijnvormige elementen als bomenrijen en boszomen zijn ook talrijk aanwezig en kunnen dienen als vaste vliegroutes.

Geplande ingrepen op het golfterrein (als het kappen van bomen, verwijderen van bos- en struweelpartijen) kunnen leiden tot verstoring en/of vernietiging van verblijfsplaatsen en leefgebied van vleermuizen. Niet moedwillig doden van vleermuizen is eveneens niet uit te sluiten. Deze handelingen zijn strafbaar conform Wet natuurbescherming. Voer altijd voor aanvang kap bomen een controle uit op eventueel aanwezige boomholtes. Handel conform de Gedragscode Natuurbeheer (VBNE – 2016-2021). Geadviseerd wordt om bij dergelijke ingrepen tijdig informatie in te winnen bij een deskundig ecooloog op het gebied van vleermuizen.

Bij geplande werkzaamheden aan het clubhuis dient door middel van aanvullend vleermuisonderzoek aangetoond te worden of vleermuissoorten functioneel gebruik maken van het gebouw. Dergelijk aanvullend onderzoek dient uitgevoerd te worden conform het geldende Vleermuisprotocol 2017 (Zoogdiervereniging/Netwerk Groene Bureaus) en de Kennisdocumenten van BIJ12 aangaande vleermuissoorten. Aanvullend onderzoek naar vleermuizen dient gericht te zijn op de aanwezige soorten, aantallen en functioneel gebruik (kraam-verblijf, zomerverblijf, paar-/baltverblijf, winterverblijf, foerageergebied en vliegroutes). Plan aanvullend onderzoek naar vleermuizen tijdig in aangezien dit onderzoek grotendeels in de actieve periode dient plaats te vinden (maart t/m oktober) en volledig moet worden uitgevoerd. Met de uitkomsten van een dergelijk aanvullend onderzoek kan een activiteitenplan worden opgesteld t.a.v. mitigatie en compensatie op basis waarmee een Ontheffing Wet natuurbescherming kan worden aangevraagd. Niet volledig uitvoeren van aanvullend vleermuisonderzoek leidt tot afwijzen van ontheffingsaanvragen en vertraging van gewenste werkzaamheden. Het plaatsen van vleermuiskasten zonder onderliggend vleermuisonderzoek en ontheffing wordt door handhaving niet gezien als excuus voor legalisatie werkzaamheden.

Plaatsen vleermuiskasten binnen het terrein van Golfclub Kleiburg uit oogpunt van natuurbeheer en stimuleren biodiversiteit kan evenwel plaatsvinden. Laat u daarbij informeren door een deskundig ecooloog op het gebied van vleermuizen. Niet alle vleermuiskasten zijn functioneel toepasbaar. De mate van effectiviteit en succes hangt af van lokale factoren. Plaats alleen vleermuiskasten op plaatsen waar geen ingrijpend terreinonderhoud of baanwijzigingen meer zullen gaan plaatsvinden.

Overall wordt geadviseerd een indicatief vleermuisonderzoek uit te laten voeren naar aanwezige soorten, aantallen, gebruikslocaties en gebiedsfuncties.

Overige zoogdieren

Bever (*Castor fiber*) is bekend uit de nabijheid van Golfclub Kleiburg. Er zijn echter geen sporen van deze soort op het golfterrein aangetroffen en aanwezigheid van deze soort is gezien het gebrek aan geschikt biotoop redelijkerwijs uit te sluiten.

Van Egel (*Erinaceus europaeus*) zijn keutels tijdens het veldbezoek aangetroffen. Er zijn in de directe omgeving geschikte groenstructuren voor Egel. Haas (*Lepus europaeus*) en Konijn (*Oryctolagus cuniculus*) komen regelmatig voor. Ook Vos (*Vulpes vulpes*) is aanwezig op het golfterrein, getuige beelden wildcamera. Egel, Haas, Konijn en Vos zijn door de Provincie vrijgesteld voor ruimtelijke ontwikkelingen en de aanwezigheid van deze soorten is hierdoor geen belemmering voor de werkzaamheden qua beheer en onderhoud of ruimtelijke inrichting.

- Zorgplicht. Houdt rekening met aanwezigheid van Egel, Haas, Konijn en Vos.
- Als Egel, Haas, Konijn of Vos wordt waargenomen voorafgaand of tijdens werkzaamheden dienen deze dieren zichzelf in veiligheid te kunnen brengen. Voorkom afgesloten terreindelen.
- Voor aanvang van werkzaamheden dient u het terrein op aanwezigheid van Egel, Haas, Konijn en Vos te controleren.
- Handel conform de Gedragscode Natuurbeheer (VBNE – 2016-2021).

5.3 Vogels

Jaarlijks wordt door Golfclub Kleiburg een vogeltelling uitgevoerd. Hiervan wordt verslag bijgehouden. Tijdens de veldbezoeken zijn een aantal vogelsoorten waargenomen, zoals vermeld in onderstaande tabel. Deze tabel is echter slecht een indicatie van aanwezige en te verwachten vogelsoorten.

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
Aalscholver	<i>Phalacrocorax carbo</i>
Blauwe Reiger	<i>Ardea cinerea</i>
Boomklever	<i>Sitta europaea</i>
Buizerd	<i>Buteo buteo</i>
Dodaars	<i>Tachybaptus ruficollis</i>
Ekster	<i>Pica pica</i>
Fazant	<i>Phasianus colchicus</i>
Fitis	<i>Phylloscopus trochilus</i>
Gele Kwikstaart	<i>Motacilla flava</i>
Grauwe Gans	<i>Anser anser</i>
Groene Specht	<i>Picus viridis</i>
Grote Bonte Specht	<i>Dendrocopos major</i>
Grote Mantelmeeuw	<i>Larus marinus</i>
Heggenmus	<i>Prunella modularis</i>
Houtduif	<i>Columba palumbus</i>
Kauw	<i>Coloeus monedula</i>
Kleine Karekiet	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>
Kneu	<i>Linaria cannabina</i>
Knobbelzwaan	<i>Cygnus olor</i>
Koolmees	<i>Parus major</i>
Koperwiek	<i>Turdus iliacus</i>
Krakeend	<i>Mareca strepera</i>
Kramsvogel	<i>Turdus pilaris</i>
Kuifeend	<i>Aythya fuligula</i>

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
Meerkoet	<i>Fulica atra</i>
Merel	<i>Turdus merula</i>
Nijlgans	<i>Alopochen aegyptiaca</i>
Pimpelmees	<i>Cyanistes caeruleus</i>
Putter	<i>Carduelis carduelis</i>
Roodborst	<i>Erithacus rubecula</i>
Scholekster	<i>Haematopus ostralegus</i>
Spreeuw	<i>Sturnus vulgaris</i>
Staatmees	<i>Aegithalos caudatus</i>
Tafeleend	<i>Aythya ferina</i>
Tijftjaf	<i>Phylloscopus collybita</i>
Tuinfluit	<i>Sylvia borin</i>
Turkse Tortel	<i>Streptopelia decaocto</i>
Vink	<i>Fringilla coelebs</i>
Visdief	<i>Sterna hirundo</i>
Waterhoen	<i>Gallinula chloropus</i>
Wilde Eend	<i>Anas platyrhynchos</i>
Winterkoning	<i>Troglodytes troglodytes</i>
Witgat	<i>Tringa ochropus</i>
Witte Kwikstaart	<i>Motacilla alba</i>
Zanglijster	<i>Turdus philomelos</i>
Zilvermeeuw	<i>Larus argentatus</i>
Zwarte Kraai	<i>Corvus corone</i>
Zwartkop	<i>Sylvia atricapilla</i>

Het terrein van Golfclub Kleiburg is tijdens het veldonderzoek geïnspecteerd op mogelijke aanwezigheid van vogels waarvan de vaste rust- en verblijfplaatsen (nesten) jaarrond beschermd zijn. Tevens is gekeken naar vogelsoorten die (mogelijk) in het terrein kunnen broeden.

Weide-/akkervogels en pleisterende wintergasten

Er is geen of slechts beperkt broedbiotoop voor weide- en akkervogels op het terrein van Golfclub Kleiburg. Gedurende het veldonderzoek voor deze Quicksan is ter plaatse alleen Scholekster (*Haematopus ostralegus*) waargenomen. Het nest van deze Scholekster was duidelijk gemarkeerd om verstoring te voorkomen. Controle op aanwezigheid van neten van weide- en akkervogels vindt plaats door greenkeepers en golfers, waardoor verstoring en schade wordt voorkomen.

Huismus (*Passer domesticus*) / Ringmus (*Passer montanus*)

Er zijn tijdens de veldbezoeken geen Huismussen of Ringmussen waargenomen of gehoord binnen of nabij het golfterrein. Het golfterrein biedt geen geschikt broedgebied. In aanwezige begroeiing bij het clubhuis (o.a. dichte struwelen en Klimopbegroeiing) zijn geen Huismussen of nesten van Huismussen aangetroffen.

Foto 17: Jonge Dodaars (*Tachybaptus ruficollis*) bij nest.

Gierzwaluw (*Apus apus*)

Het clubhuid van Golfclub Kleiburg biedt geen geschikte nestgelegenheid voor Gierzwaluwen. Dakbedekking met geschikte nestgelegenheid ontbreekt.

Grote Gele Kwikstaart

In de directe omgeving van het golfterrein (0-5 km.) zijn waarnemingen bekend van Grote gele kwikstaart (*Motacilla cinerea*). Het golfterrein kent echter geen geschikt (broed-)biotoop van deze soort.

Roofvogels, Uilen e.a.

Vaste roestplaatsen, nesten of nestgelegenheden van andere jaarrond beschermde Vogelsoorten zijn niet aangetroffen. Er zijn geen krijtsporen (sporen uitwerpselen) van Uilen aangetroffen, ook zijn er geen braakballen gevonden. Binnen een straal van 0-1 km. zijn waarnemingen gedaan van de volgende beschermde Roofvogels. Buizerd, Havik, Kerkuil, Ooievaar, Roek, Slechtvalk, Sperwer, Wespandief zijn waargenomen op een afstand van 0-1 km. Geschikte nestgelegenheid ontbreekt echter binnen het terrein van Golfclub Kleiburg en sporen als braakballen en prooi-resten zijn binnen het golfterrein en de directe nabijheid evenmin gevonden.

Overige Vogels

De begroeiing binnen het terrein van Golfclub Kleiburg biedt geschikt broedbiotoop voor een groot aantal algemene Vogelsoorten. Nesten van deze Vogelsoorten zijn beschermd volgens de Wet natuurbescherming als deze in gebruik zijn. Voorkom versterking bij werkzaamheden. Attendeer golfspelers op mogelijke aanwezigheid van broedende vogels tijdens het vogelbroedseizoen. Maak dit duidelijk aan alle spelers voor aanvang van spel bij entree clubgebouw en via website.

- In algemene zin dient de Zorgplicht in acht te worden genomen ten aanzien van broedgevallen van alle Vogelsoorten. Aangezien alle vogels tijdens het broeden beschermd zijn, kunnen werkzaamheden tijdens het broedseizoen leiden tot een overtreding van de Wet natuurbescherming. De Wet biedt de mogelijkheid om broedgevallen van algemene soorten te voorkomen, dit betreft uitdrukkelijk **niet** de soorten die jaarrond beschermd zijn, zijnde Roofvogels, Gierzwaluw en Huismus.

Hierbij dient opgemerkt te worden dat voor het broedseizoen **geén** vaste periode geldt. Controle op mogelijke aanwezige broedende vogels dient plaats te vinden **vóór** aanvang van en tijdens de werkzaamheden.

Foto 18: Ludiek voorbeeld om golfspelers te informeren over vogelbroedseizoen.

5.4 Reptielen

Er zijn geen reptielen waargenomen tijdens het veldonderzoek. Uit brononderzoek blijkt dat er geen waarnemingen van reptielen bekend zijn van het golfterrein of uit het direct omliggende gebied. Gezien de aard en ligging van het golfterrein (afstand tot bekende populaties en tussenliggende barrières) zijn reptielen redelijkerwijs niet te verwachten en is aantasting van het leefgebied door werkzaamheden en gebruik redelijkerwijs uit te sluiten.

- Bij bestendig beheer en onderhoud zal de Wet natuurbescherming dan wel Omgevingsverordening van Zuid-Holland voor reptielen niet worden overtreden.
- Handel conform de Gedragscode Natuurbeheer (VBNE – 2016-2021).

5.5 Vissen en Amfibieën

In onderstaande tabel staan alle waargenomen vissen en amfibieën aangegeven.

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
Baars	<i>Perca fluviatilis</i>	Bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>
Blankvoorn	<i>Rutilus rutilus</i>	Gewone pad	<i>Bufo bufo</i>
Driedoornige stekelbaars	<i>Gasterosteus aculeatus</i>	Groene Kikker onbekend	<i>Pelophylax spec.</i>
Tienddoornige stekelbaars	<i>Pungitius pungitius</i>	Kleine watersalamander	<i>Lissotriton vulgaris</i>

Vissen

Er is geen beschermde vissoorten in of nabij het golfterrein aanwezig.

Amfibieën

Er zijn alleen algemene soorten amfibieën waargenomen binnen het golfterrein. Voor deze soorten geldt vrijstelling conform de Omgevingsverordening van Provincie Zuid-Holland. Zorgplicht is echter wel van toepassing. Eventueel geplande werkzaamheden in het aquatisch biotoop (voortplantingsbiotoop) dient in de herfst-/winterperiode plaats te vinden. Werkzaamheden op hogere oeverdelen of op andere plaatsen waar overwinteringsbiotoop op het land aanwezig is, dient juist buitende herfst-/winterperiode plaats te vinden. Handel conform de Gedragscode Natuurbeheer (VBNE – 2016-2021).

Uit de gegevens van de NDFF (Nationale Databank Flora en Fauna) blijkt dat binnen een straal van 1-5 km. Rugstreeppad (*Epidalea calamita*) is waargenomen. Door de afstand tussen het golfterrein en de bekende populaties van Rugstreeppad met aanwezigheid van tussenliggende barrières is aanwezigheid van Rugstreeppad op het golfterrein redelijkerwijs uit te sluiten.

- Bij werkzaamheden binnen het golfterrein zal geen overtreding Wet natuurbescherming dan wel Omgevingsverordening Zuid-Holland voor vissen en/of amfibieën veroorzaken.
- Handel conform de Gedragscode Natuurbeheer (VBNE – 2016-2021).

5.6 Libellen en dagvlinders

Binnen het golfterrein ontbreken soortspecifieke habitats voor beschermde libellen en dagvlinders.

Binnen een straal van 1-5 km. is Gevlekte witsnuitlibel (*Leucorrhinia pectoralis*) aangetroffen. Het habitat voor deze soort is specifiek. Dergelijk specifiek habitat ontbreekt binnen het golfterrein.

Ditzelfde geldt voor de, uit de omgeving van het golfterrein waargenomen beschermde dagvlindersoort, Grote vos (*Nymphalis polychloros*) en Iepenpage (*Satyrus w-album*). Ook deze soorten stellen specifieke eisen aan hun habitat, hetgeen binnen het golfterrein niet aanwezig is. In onderstaande tabel staan alle waargenomen libellen en dagvlindersoorten aangegeven.

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
Blauwe glazenmaker	<i>Aeshna cyanea</i>
Bruinrode heidelibel	<i>Sympetrum striolatum</i>
Gewone oeverlibel	<i>Orthetrum cancellatum</i>
Gewone pantserjuffer	<i>Lestes sponsa</i>
Glassnijder	<i>Brachytron pratense</i>
Grote keizerlibel	<i>Anax imperator</i>
Grote roodoogjuffer	<i>Erythromma najas</i>
Houtpantserjuffer	<i>Chalcolestes viridis</i>
Kleine roodoogjuffer	<i>Erythromma viridulum</i>
Lantaarntje	<i>Ischnura elegans</i>
Paardenbijter	<i>Aeshna mixta</i>
Platbuik	<i>Libellula depressa</i>
Steenrode heidelibel	<i>Sympetrum vulgatum</i>
Vuurjuffer	<i>Pyrrhosoma nymphula</i>
Watersnuffel	<i>Enallagma cyathigerum</i>

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
Atalanta	<i>Vanessa atalanta</i>
Bont zandoogje	<i>Pararge aegeria</i>
Boomblauwtje	<i>Celastrina argiolus</i>
Bruin zandoogje	<i>Maniola jurtina</i>
Citroenvlinder	<i>Gonepteryx rhamni</i>
Dagpauwoog	<i>Aglais io</i>
Gehakkelde aurelia	<i>Polygonia c-album</i>
Groot koolwitje	<i>Pieris brassicae</i>
Hooibeestje	<i>Coenonympha pamphilus</i>
Icarusblauwtje	<i>Polyommatus icarus</i>
Klein geaderd witje	<i>Pieris napi</i>
Klein koolwitje	<i>Pieris rapae</i>
Kleine vos	<i>Aglais urticae</i>
Kleine vuurvinder	<i>Lycaena phlaeas</i>
Oranjetipje	<i>Anthocharis cardamines</i>

- Bestendig beheer en onderhoud zal geen overtreding Wet natuurbescherming dan wel Omgevingsverordening Zuid-Holland voor libellen en/of dagvlinders veroorzaken.
- Handel conform de Gedragscode Natuurbeheer (VBNE – 2016-2021).

Foto 19: Azuurwaterjuffer
(*Coenagrion puella*)

Foto 20: Hooibeestje
(*Coenonympha pamphilus*)

Foto 20: Glassnijder
(*Brachytron pratense*)

Foto 21: Oranjetipje
(*Anthocharis cardamines*)

Foto 22: Boomblauwtje
(*Celastrina argiolus*)

5.7 Overige ongewervelden/overige soorten

Binnen het golfterrein zijn geen biotopen aanwezig voor beschermde soorten overige ongewervelden. Aanwezigheid of mogelijke aanwezigheid van beschermde overige ongewervelden is uitgesloten. Van overige waargenomen soorten (o.a. Paddenstoelen) zijn slechts enkele waarnemingen genoteerd. Het is met zekerheid dat Golfclub Kleiburg meer soorten herbergt dan deze aanvullende lijst aangeeft.

In onderstaande tabel staan alle waargenomen overige ongewervelden aangegeven.

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
Bijen, Wespen, Mieren	
Aardhommel	<i>Bombus terrestris</i>
Akkerhommel	<i>Bombus pascuorum</i>
Honingbij	<i>Apis mellifera</i>
Steenhommel	<i>Bombus lapidarius</i>
Weidehommel	<i>Bombus pratorum</i>
Krekels en Sprinkhanen	
Bruine sprinkhaan	<i>Chorthippus brunneus</i>
Gewoon spitskopje	<i>Conocephalus dorsalis</i>
Greppelsprinkhaan	<i>Roeseliana roeselii</i>
Grote groene sabelsprinkhaan	<i>Tettigonia viridissima</i>
Krasser	<i>Pseudochorthippus parallelus</i>
Kustsprinkhaan	<i>Chorthippus albomarginatus</i>
Ratelaar	<i>Chorthippus biguttulus</i>
Struiksprinkhaan	<i>Leptophyes punctatissima</i>
Zuidelijke boomsprinkhaan	<i>Meconema meridionale</i>
Vliegen en Muggen	
Bessenbandzweefvlieg	<i>Syrphus ribesii</i>
Blinde bij	<i>Eristalis tenax</i>

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
Wantsen en Cycaden	
Gewoon bootsmannetje	<i>Notonecta glauca</i>
Weekdieren	
Gewone poelslak	<i>Lymnaea stagnalis</i>
Oorvormige poelslak	<i>Radix auricularia</i>
Nachtvinders en Micro's	
Bonte bessenvlinder	<i>Abraxas grossulariata</i>
Gamma-uil	<i>Autographa gamma</i>
Lieveling	<i>Timandra comae</i>
Overige ongewervelden	
Karperluis	<i>Argulus foliaceus</i>
Vlokreeft-soort	<i>Gammarus spec.</i>
Paddenstoelen	
Bruine bekerzwam	<i>Peziza badia</i>
Geschubde inktzwam	<i>Coprinus comatus</i>
Gewone weidechampignon	<i>Agaricus campestris</i>
Grote oranje bekerzwam	<i>Aleuria aurantia</i>
Kale inktzwam sl	<i>Coprinopsis atramentaria sl</i>
Melkzwam p.p.	<i>Lactarius spec.</i>

- Bestendig beheer en onderhoud zal geen overtreding Wet natuurbescherming dan wel Omgevingsverordening Zuid-Holland voor overige ongewervelden veroorzaken.
- Handel conform de Gedragscode Natuurbeheer (VBNE – 2016-2021).

5.8 Gebiedsbescherming

Beschermde gebieden met de aangewezen status van Natura 2000-gebied zijn niet nabij het golfterrein aanwezig. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied ligt buiten de 3 km afstand en betreft ten zuidoosten de Oude Maas, ten noorden van de planlocatie Solleveld & Kapittelduinen, en ten westen Voornes Duin en Voordelta. Deze gebieden liggen op een geschatte afstand van > 15 km van Golfclub Kleiburg.

Golfclub Kleiburg valt ook buiten het NatuurNetwerk Nederland. Ten westen van het Brielse meer (> 5 km.) en aan de overzijde van het Oosterlandse Rak/Brielse Maas en ten noordwesten van Brielle (>1,5 km) bevindt zich NatuurNetwerk Nederland gebied. Het naastgelegen Hartelkanaal vormt wel een onderdeel van het NatuurNetwerk Nederland als zijnde 'Grote wateren en Noordzee'.

Gezien de grote afstand tussen het terrein van Golfclub Kleiburg en beschermde natuurgebied in de omgeving is het redelijkerwijs uit te sluiten dat activiteiten, werkzaamheden en gebruik van enige invloed zal zijn op beschermde natuur. Verstoringen door, geluid, trillingen en licht zijn redelijkerwijs uit te sluiten.

6 Conclusies en aanbevelingen

Golfclub Kleiburg kent een rijke biodiversiteit. Gedurende de veldbezoeken voor dit onderzoek werden meer dan 400 verschillende soorten flora en fauna waargenomen. Hierbij is slechts gekeken naar een aantal soortgroepen en zijn andere soortgroepen slechts ten dele of geheel niet onderzocht. De totaalscore aan op het golfterrein voorkomende soorten zal aanzienlijk hoger zijn dan dit rapport vermeld, waarmee de biodiversiteit van Golfclub Kleiburg dus bijzonder is te noemen.

Uit de bevindingen van het veldonderzoek, het literatuur- en bronnenonderzoek en toetsing van de resultaten van dit onderzoek aan de Wet natuurbescherming en de Omgevingsverordening Zuid-Holland, blijkt dat bij het uitvoeren van bestendig beheer en onderhoud geen overtredingen Wet natuurbescherming plaatsvinden, mits men handelt conform de Gedragscode Natuurbeheer (VBNE – 2016-2021).

Geplande ingrepen op het golfterrein (als het kappen van bomen, verwijderen van bos- en struweelpartijen) kunnen leiden tot verstoring en/of vernietiging van verblijfsplaatsen en leefgebied van vleermuizen. Niet moedwillig doden van vleermuizen is eveneens niet uit te sluiten. Deze handelingen zijn strafbaar conform Wet natuurbescherming. Voer altijd voor aanvang kap bomen een controle uit op eventueel aanwezige boomholtes. Handel conform de Gedragscode Natuurbeheer (VBNE – 2016-2021). Geadviseerd wordt om bij dergelijke ingrepen tijdig informatie in te winnen bij een deskundig ecooloog op het gebied van vleermuizen.

Bij geplande werkzaamheden aan het clubhuis dient door middel van aanvullend vleermuisonderzoek aangetoond te worden of vleermuissoorten functioneel gebruik maken van het gebouw. Dergelijk aanvullend onderzoek dient uitgevoerd te worden conform het geldende Vleermuisprotocol 2017 (Zoogdiervereniging/Netwerk Groene Bureaus) en de Kennisdocumenten van BIJ12 aangaande vleermuissoorten. Aanvullend onderzoek naar vleermuizen dient gericht te zijn op de aanwezige soorten, aantallen en functioneel gebruik (kraam-verblijf, zomerverblijf, paar-/baltsverblijf, winterverblijf, foerageergebied en vliegroutes). Plan aanvullend onderzoek naar vleermuizen tijdig in aangezien dit onderzoek grotendeels in de actieve periode dient plaats te vinden (maart t/m oktober) en volledig moet worden uitgevoerd. Met de uitkomsten van een dergelijk aanvullend onderzoek kan een activiteitenplan worden opgesteld t.a.v. mitigatie en compensatie op basis waarmee een Ontheffing Wet natuurbescherming kan worden aangevraagd. Niet volledig uitvoeren van aanvullend vleermuisonderzoek leidt tot afwijzen van ontheffingsaanvragen en vertraging van gewenste werkzaamheden. Het plaatsen van vleermuiskasten zonder onderliggend vleermuisonderzoek en ontheffing wordt door handhaving niet gezien als excuus voor legalisatie werkzaamheden.

In algemene zin moet ook de Zorgplicht in acht worden genomen. Deze Zorgplicht geldt met name ten aanzien van broedgevallen van alle vogelsoorten. Aangezien alle vogels tijdens het broeden zijn beschermd, kunnen activiteiten tijdens het broedseizoen leiden tot een overtreding van de Wet natuurbescherming. Waarbij wordt opgemerkt dat er geen vaste periode in het jaar voor het broedseizoen kan worden aangegeven.

Voor aanvang van werkzaamheden dient het werkterrein gecontroleerd te worden op aanwezigheid van broedende vogels, Egel, Egel, Haas, Konijn, Vos, Bunzing en andere fauna (amfibieën). Ook tijdens de werkzaamheden dient zulke controles regelmatig plaats te vinden. Voorkom verstoring van nesten, verblijfs- en schuilplaatsen. Plaats geen materialen tegen beplanting of objecten met mogelijke broedgevallen, verblijfs- of schuilplaatsen.

Voorkom opslag van materialen waaronder dieren kunnen gaan verblijven. Als deze soorten worden waargenomen dienen zij zichzelf in veiligheid te kunnen brengen.

Indien een beschermde soort die niet in deze rapportage wordt genoemd in het terrein wordt geconstateerd, dient hier passend op te worden gereageerd. Het is hierbij nodig om contact op te nemen met een ter zake deskundige en een maatregel toe te passen zodat de wet niet wordt overtreden.

Geadviseerd wordt één vaste greenkeeper te scholen en bij te scholen met cursussen Wet natuurbescherming en tevens een vast lid van het management/baancommissie van Golfclub Kleiburg een zelfde scholing/bijbscholing te laten ondergaan om zodoende tijdig inzicht te hebben bij plannen die mogelijke consequenties hebben voor beschermde soorten en beschermde natuur.

7 Literatuur en bronnen

7.1 Literatuur

- Bense, U. Longhorn Beetles. *Illustrated Key to the Cerambycidae and Vesperidae of Europe*. Margraf Verlag, 1995
- Bos, F., et al., Veldgids Libellen, KNNV Uitgeverij, Utrecht, 1997
- Broekhuizen, S., et al., Atlas van de Nederlandse Zoogdieren, KNNV, Utrecht, 1992.
- Creemers, C.M. & J.C.W. van Delft, 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- Diepenbeek, A. van, Veldgids diersporen, KNNV, Utrecht, 1999.
- Diepenbeek, A. van & J. van Delft, Het waarnemen van amfibieën en reptielen, RAVON, Nijmegen, 2006.
- Diepenbeek, A. van & R. Creemers, Herkenning amfibieën en reptielen, RAVON, Nijmegen, 2006.
- Dietz, C., O. von Helversen & D. Nill, 2011. Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noord-West Afrika. Tirion Natuur.
- Dijkstra, K.D., et al. De Nederlandse libellen. *Odonata*. NNMN, KKN, EIS. 2001
- Harde, K.W., et al. Kevers. Thieme Uitgeverij. 1983.
- Floron, 2011. Nieuwe Atlas van de Nederlandse Flora. KNNV Uitgeverij, Zeist.
- Geijskes, D.C., et al. De libellen van Nederland. *Odonata*. KNNV. Hoogwoud. 1983.
- Gittenberger, E., et al. De Nederlandse zoetwatermolusken. NNMN, KKN, EIS. 1998.
- Heusden, W.R.M. & S.J. Vreugdenhil, 2006. Handreiking Flora- en faunawet. Voor werkzaamheden en activiteiten in het kader van bestendig gebruik, bestendig beheer en onderhoud en ruimtelijke inrichting en ontwikkeling. Rapport, Dienst Landelijk Gebied, Utrecht.
- Janssen, R. en J. Buys, Inventarisatie van vleermuizen op kerkzolders, een handleiding, 2001.
- Kapteyn, K., Vleermuizen in het landschap, Schuyt & Co, 1995.
- Lenders, H.J.R. en C.C.H. Marijnissen, Waarnemen en herkennen van amfibieën en reptielen in het veld, Stichting RAVON, Nijmegen, 1993.
- Limpens, H., et al., Atlas van de Nederlandse vleermuizen, KNNV, Utrecht, 1997.
- Limpens, H., et al., Vleermuizen en Planologie, 2010.
- Mebs, T. et al., Uilen van Europa, Tirion, Baarn, 2004.
- Meijden, R. van der, Heukels' Flora van Nederland, Wolters-Noordhoff, 1996.
- Ministerie van EL&I, 2010. Buiten aan het Werk. Houd tijdig rekening met beschermde planten en dieren! Brochure. <http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/brochures/2010/03/01/buiten-aan-het-werk-houd-tijdig-rekening-metbeschermde-dieren-en-planten.html> (21-12-2012)].
- Ministerie van LNV, Toelichting tabellen soorten Flora- en faunawet, maart 2005.
- Ministerie van LNV, Dienst Regelingen, Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet, augustus 2009.
- Provincie Limburg, Natuurvisie Limburg 2016
- SOVON Vogelonderzoek Nederland, Atlas van de Nederlandse broedvogels; verspreiding, aantallen, verandering - Nederlandse Fauna 5. Naturalis, KNNV Uitgeverij & EIS-Nederland, Leiden, 2002.
- Stumpel, T en H. Strijbosch, Veldgids Amfibieën en reptielen, KNNV, Utrecht, 2006.
- Twisk, P., et al., Zoogdieren van de Benelux. *Herkenning en onderzoek*. ERLA. Amsterdam, 1986
- Twisk, P., et al., Zoogdieren van West-Europa, KNNV, Utrecht, 1994.
- Twisk, P., Limpkens, H., Beschermingsplan voor vleermuizen in Zeeland, 2006
- Weeda, E.J. et al., Nederlandse Oecologische Flora, KNNV, Leiden, 1999.
- Wynhoff, I., et al., Veldgids Dagvlinders. KNNV Uitgeverij, Utrecht, 1999.

7.2 Bronnen

BIJ12.nl
kerkuil.com
limnodata.nl
quickscanhulp.nl
ravon.nl
rijksoverheid.nl
provincie Zuid-Holland.nl
soortenbank.nl
sovon.nl
desteenmarter.nl
spirula.nl
steenuil.nl
synbiosys.alterra.nl/natura2000
telmee.nl (ndff)
vlinderstichting.nl
vleermuisprotocol.nl
vogelbescherming.nl
zoogdiervereniging.nl

Bijlage 1

Wet natuurbescherming

Algemeen

De Wet natuurbescherming beschermt Nederlandse natuurgebieden en planten- en diersoorten. De wet geldt sinds 1 januari 2017 en is een kapstokwet waarin soortbescherming, gebiedsbescherming en bescherming van houtopstanden onder is gebracht.

Bescherming van dieren en planten:

Het is belangrijk voor de natuur dat er veel verschillende planten- en diersoorten zijn. Sommige soorten zijn kwetsbaar, zoals Vleermuizen en Huis- en Ringmussen. Een goede natuurbescherming is belangrijk. Wanneer het met de natuur goed gaat, is er ook meer ruimte voor economische en andere maatschappelijke activiteiten.

Vergunningen en ontheffingen aanvragen:

Voor burgers en bedrijven is het belangrijk dat zij makkelijk en snel weten of een activiteit met mogelijke schade voor de natuur is toegestaan. En onder welke voorwaarden een aanvraag voor een - omgevingsvergunning bij de Gemeente wordt getoetst aan de Wet natuurbescherming. Het is ook mogelijk om rechtstreeks bij de Provincie een vergunning of ontheffing wet natuurbescherming aan te vragen.

Beschermde gebieden

Beschermde gebieden vallend onder de Wet natuurbescherming hebben de status Natura 2000. Deze in heel Europa aangestelde natuurgebieden genieten overal dezelfde wetgeving. Directe, maar ook externe significante negatieve invloed is verboden.

De provincies zijn ook verantwoordelijk voor de NatuurNetwerk Nederland-gebieden. De bescherming van deze gebieden is ondergebracht in het Besluit algemene regelgeving ruimtelijke ordening (Barro) .

Voor de Provincie Zuid-Holland geldt het Natuurnetwerk Brabant (NNB). Het is een netwerk van deels bestaande en deels nieuwe natuurgebieden die door ecologische verbindingzones met elkaar verbonden zijn.

Soortbescherming

Beschermde soorten van de Wet natuurbescherming zijn onder te verdelen in twee groepen:

1. Strikt beschermde soorten met onder andere soorten uit de Vogel- en Habitatrichtlijn.
2. Nationaal beschermde soorten vallende onder de Andere soorten.

Indien er voor een bepaalde activiteit een ontheffing wordt aangevraagd, dan zal deze ontheffingsaanvraag worden getoetst aan drie criteria:

1. Is er sprake van bepaalde, in de wet genoemde belangen?
2. Is er een 'andere bevredigende oplossing' mogelijk?
3. Doet de ontheffing afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort?

In bijlage 2 t/m 5 van dit rapport is een overzicht opgenomen van beschermde soorten.

- Bijlage 2 – NDFF-gegevens beschermde soorten planlocatie
- Bijlage 3 – Lijst van nationaal beschermde soorten
- Bijlage 4 – Lijst van soorten die op bijlage IV van de habitatrichtlijn, bijlage II van Bern en/of bijlage I van Bonn staan
- Bijlage 5 – Overzicht soorten vogelrichtlijn

Bijlage 2 – NDFF gegevens beschermde soorten planlocatie

Project : Golfclub Kleiburg

Referentie: c 2020-x r

Datum : 11 oktober 2020

Bekende verspreiding van soorten ten opzichte van het plangebied - leveringuit de NDFF.

Bekende verspreiding van soorten ten opzichte van het plangebied - leveringuit de NDFF. disclaimer De Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) is de meest omvangrijkelandelijke informatiebron van verspreidingsgegevens en bevat betrouwbare waarnemingen van planten en dieren in een bepaald gebied. Het systeem is inopbouw, nieuwe gegevens worden met regelmaat toegevoegd. Alle gegevens in de NDFF zijn gevalideerd. Nader (veld-)onderzoek kan noodzakelijk zijn omanwezigheid van een soort te bevestigen of uit te sluiten.

Copyright vermelden bij verwijzen of citeren naar deze levering: '© NDFF - quickscanhulp.nl 11 oktober 2020' Op de volgende pagina's vindt u de lijst met soorten en afstanden ten opzichte van het plangebied dat deze soorten zijn waargenomen. Een toelichting op deze lijst is te vinden op: www.quickscanhulp.nl.

Mocht u vragen hebben dan kunt u contact opnemen met de helpdesk van HetNatuurloket:

E-mail: serviceteamndff@natuurloket.nl

Telefoon: 0800 2356333

Naam	Groep	Beschermingsregime	Afstand
Bastaardkikker	Amfibieën		0 - 1 km
Bever	Zoogdieren	wnb-hrl	0 - 1 km
Boomvalk	Vogels	wnb-vrl	0 - 1 km
Buizerd	Vogels	wnb-vrl	0 - 1 km
Bunzing	Zoogdieren		0 - 1 km
Eekhoorn	Zoogdieren		0 - 1 km
Egel	Zoogdieren		0 - 1 km
Gewone dwergvleermuis	Zoogdieren	wnb-hrl	0 - 1 km
Gierzwaluw	Vogels	wnb-vrl	0 - 1 km
Grote Gele Kwikstaart	Vogels	wnb-vrl	0 - 1 km
Havik	Vogels	wnb-vrl	0 - 1 km

Naam	Groep	Beschermingsregime	Afstand
Huisemus	Vogels	wnb-vrl	0 - 1 km
Kerkuil	Vogels	wnb-vrl	0 - 1 km
Laatvlieger	Zoogdieren	wnb-hrl	0 - 1 km
Ooievaar	Vogels	wnb-vrl	0 - 1 km
Ransuil	Vogels	wnb-vrl	0 - 1 km
Roek	Vogels	wnb-vrl	0 - 1 km
Rosse vleermuis	Zoogdieren	wnb-hrl	0 - 1 km
Rosse woelmuis	Zoogdieren		0 - 1 km
Slechtvalk	Vogels	wnb-vrl	0 - 1 km
Sperwer	Vogels	wnb-vrl	0 - 1 km
Watervleermuis	Zoogdieren	wnb-hrl	0 - 1 km
Woelrat	Zoogdieren		0 - 1 km
Bokkenorchis	Vaatplanten		1 - 5 km
Bruinvis	Zoogdieren	wnb-hrl	1 - 5 km
Gevlekte witsnuitlibel	Libellen	wnb-hrl	1 - 5 km
Gewone grootoorvleermuis	Zoogdieren	wnb-hrl	1 - 5 km
Gewone/Kleine/Ruige dwergvleermuis	Zoogdieren	wnb-hrl	1 - 5 km
Gewone zeehond	Zoogdieren		1 - 5 km
Glad biggenkruid	Vaatplanten		1 - 5 km
Grijze zeehond	Zoogdieren		1 - 5 km
Groenknolorchis	Vaatplanten	wnb-hrl	1 - 5 km
grote vos	Dagvlinders		1 - 5 km
Hermelijn	Zoogdieren		1 - 5 km
Noordse woelmuis	Zoogdieren	wnb-hrl	1 - 5 km
Noordzeehouting	Vissen	wnb-hrl	1 - 5 km
Rugstreeppad	Amfibieën	wnb-hrl	1 - 5 km
Ruige dwergvleermuis	Zoogdieren	wnb-hrl	1 - 5 km
Steenuil	Vogels	wnb-vrl	1 - 5 km
Wespendief	Vogels	wnb-vrl	1 - 5 km
Wezel	Zoogdieren		1 - 5 km
Zandhagedis	Reptielen	wnb-hrl	1 - 5 km
Zwarte Wouw	Vogels	wnb-vrl	1 - 5 km
Baardvleermuis	Zoogdieren	wnb-hrl	5 - 10 km
Baardvleermuis / Brandts vleermuis	Zoogdieren	wnb-hrl	5 - 10 km

Naam	Groep	Beschermingsregime	Afstand
Bergnachtorchis	Vaatplanten		5 - 10 km
Boommarter	Zoogdieren		5 - 10 km
Bruinrode wespenorchis	Vaatplanten		5 - 10 km
Dwergvinvis	Zoogdieren	wnb-hrl	5 - 10 km
Grote leeuwenklauw	Vaatplanten		5 - 10 km
Knollathyrus	Vaatplanten		5 - 10 km
Meervleermuis	Zoogdieren	wnb-hrl	5 - 10 km
Moerasgamander	Vaatplanten		5 - 10 km
Muurbloem	Vaatplanten		5 - 10 km
Poelkikker	Amfibieën	wnb-hrl	5 - 10 km
Ringslang	Reptielen		5 - 10 km
Rood peperboompje	Vaatplanten		5 - 10 km
Schubvaren	Vaatplanten		5 - 10 km
teunisbloempijlstaart	Nachtvlinders	wnb-hrl	5 - 10 km
Wezel/Hermelijn	Zoogdieren		5 - 10 km
Akkerboterbloem	Vaatplanten		10 - 25 km
Akkerdoornzaad	Vaatplanten		10 - 25 km
Alpenwatersalamander	Amfibieën		10 - 25 km
Blaasvaren	Vaatplanten		10 - 25 km
Boomkikker	Amfibieën	wnb-hrl	10 - 25 km
Brede wolfsmelk	Vaatplanten		10 - 25 km
Bultrug	Zoogdieren	wnb-hrl	10 - 25 km
Damhert	Zoogdieren		10 - 25 km
Dreps	Vaatplanten		10 - 25 km
Edelhert	Zoogdieren		10 - 25 km

Bijlage 3 – Lijst van nationaal beschermde soorten

Lijst van nationaal beschermde soorten (zie ook bijlage onderdeel A van de Wet natuurbescherming)

Amfibieën en reptielen

Alpenwatersalamander	amfibie	art. 3.10 lid 1 a
Bruine kikker	amfibie	art. 3.10 lid 1 a
Gewone pad	amfibie	art. 3.10 lid 1 a
Kleine watersalamander	amfibie	art. 3.10 lid 1 a
Meerkikker	amfibie	art. 3.10 lid 1 a
Middelste groene kikker	amfibie	art. 3.10 lid 1 a
Vinpootsalamander	amfibie	art. 3.10 lid 1 a
Vuursalamander	amfibie	art. 3.10 lid 1 a
Adder	reptiel	art. 3.10 lid 1 a
Hazelworm	reptiel	art. 3.10 lid 1 a
Levendbarende hagedis	reptiel	art. 3.10 lid 1 a
Ringslang	reptiel	art. 3.10 lid 1 a

Dagvlinders

aardbeivlinder	dagvlinder	art. 3.10 lid 1 a
bosparelmoevlinder	dagvlinder	art. 3.10 lid 1 a
bruine eikenpage	dagvlinder	art. 3.10 lid 1 a
Pimpernelblauwtje	dagvlinder	Bern bijl. II & art. 3.10 lid 1 a
duinparelmoevlinder	dagvlinder	art. 3.10 lid 1 a
Grote parelmoevlinder	dagvlinder	art. 3.10 lid 1 a
Grote vos	dagvlinder	art. 3.10 lid 1 a
Grote weerschijnvlinder	dagvlinder	art. 3.10 lid 1 a
kleine heivlinder	dagvlinder	art. 3.10 lid 1 a
kleine ijsvogelvlinder	dagvlinder	art. 3.10 lid 1 a
kommavlinder	dagvlinder	art. 3.10 lid 1 a
sleedoornpage	dagvlinder	art. 3.10 lid 1 a
spiegeldikkopje	dagvlinder	art. 3.10 lid 1 a
veenbesblauwtje	dagvlinder	art. 3.10 lid 1 a
zilveren maan	dagvlinder	art. 3.10 lid 1 a

Donker pimpernelblauwtje

Bruin dikkopje	dagvlinder	HR bijl. IV & Bern bijl. II & art. 3.10 lid 1 a
gentiaanblauwtje	dagvlinder	art. 3.10 lid 1 a
Grote vuurvlinder	dagvlinder	Bern bijl. II & art. 3.10 lid 1 a
lepage	dagvlinder	HR bijl. IV & Bern bijl. II & art. 3.10 lid 1 a
Veenbesparelmoevlinder	dagvlinder	art. 3.10 lid 1 a
Veenhooibeestje	dagvlinder	art. 3.10 lid 1 a
Veldparelmoevlinder	dagvlinder	art. 3.10 lid 1 a

Kever en libellen

Vliegend hart	kever	art. 3.10 lid 1 a
beekrombout	libel	art. 3.10 lid 1 a
bosbeekjuffer	libel	art. 3.10 lid 1 a
donkere waterjuffer	libel	art. 3.10 lid 1 a
gevlekte glanslibel	libel	art. 3.10 lid 1 a
gewone bronlibel	libel	art. 3.10 lid 1 a
hoogveenglanslibel	libel	art. 3.10 lid 1 a
kempense heidelibel	libel	art. 3.10 lid 1 a

speerwaterjuffer

Planten		
Blaasvaren	plant	art. 3.10 lid 1 c
Akkerboterbloem	plant	art. 3.10 lid 1 c
Akkerdoornzaad	plant	art. 3.10 lid 1 c
Akkerogentroost	plant	art. 3.10 lid 1 c
Franjgentiaan	plant	art. 3.10 lid 1 c
Beklierde ogentroost	plant	art. 3.10 lid 1 c
Berggarnier	plant	art. 3.10 lid 1 c
Bergnachtorchis	plant	art. 3.10 lid 1 c
Blauw guichelheil	plant	art. 3.10 lid 1 c
Bokkenorchis	plant	art. 3.10 lid 1 c
Bosboterbloem	plant	art. 3.10 lid 1 c
Bosdravik	plant	art. 3.10 lid 1 c
Brave hendrik	plant	art. 3.10 lid 1 c
Brede wolfsmelk	plant	art. 3.10 lid 1 c
Groensteel	plant	art. 3.10 lid 1 c
Breed wollegras	plant	art. 3.10 lid 1 c
Bruinrode wespenorchis	plant	art. 3.10 lid 1 c
Dennenorchis	plant	art. 3.10 lid 1 c
Dreps	plant	art. 3.10 lid 1 c
Echte gamander	plant	art. 3.10 lid 1 c
Geelgroene wespenorchis	plant	art. 3.10 lid 1 c
Geplooid vrouwenmantel	plant	art. 3.10 lid 1 c
Getande veldsla	plant	art. 3.10 lid 1 c
Gevlekt zonneroosje	plant	art. 3.10 lid 1 c
Glad biggenkruid	plant	art. 3.10 lid 1 c
Gladde zegge	plant	art. 3.10 lid 1 c
Groene nachtorchis	plant	art. 3.10 lid 1 c
Groot spiegeldikkopje	plant	art. 3.10 lid 1 c
Grote bosaardbei	plant	art. 3.10 lid 1 c
Grote leeuwenklauw	plant	art. 3.10 lid 1 c
Honingorchis	plant	art. 3.10 lid 1 c
Kalkboterbloem	plant	art. 3.10 lid 1 c
Kalketrip	plant	art. 3.10 lid 1 c
Karthuizeranjer	plant	art. 3.10 lid 1 c
Karwijnselie	plant	art. 3.10 lid 1 c
Kleine ereprijs	plant	art. 3.10 lid 1 c
Kleine Schorseneer	plant	art. 3.10 lid 1 c
Kleine wolfsmelk	plant	art. 3.10 lid 1 c
Kluwenklokje	plant	art. 3.10 lid 1 c
Knollathyrus	plant	art. 3.10 lid 1 c
Knolspirea	plant	art. 3.10 lid 1 c
Lange zonnedaauw	plant	art. 3.10 lid 1 c
Korensia	plant	art. 3.10 lid 1 c
Kranskarwij	plant	art. 3.10 lid 1 c
Muurbloem	plant	art. 3.10 lid 1 c
Kruiptijm	plant	art. 3.10 lid 1 c
Liggende ereprijs	plant	art. 3.10 lid 1 c
Pijlscheefkelk	plant	art. 3.10 lid 1 c
Moerasgamander	plant	art. 3.10 lid 1 c
Naakte lathyrus	plant	art. 3.10 lid 1 c

Naaldenkervel	plant	art. 3.10 lid 1 c
Roggelelie	plant	art. 3.10 lid 1 c
Rood peperboompje	plant	art. 3.10 lid 1 c
Schubvaren	plant	art. 3.10 lid 1 c
Rozenkransje	plant	art. 3.10 lid 1 c
Ruw pazelzaad	plant	art. 3.10 lid 1 c
Scherpkruid	plant	art. 3.10 lid 1 c
Schubzegge	plant	art. 3.10 lid 1 c
Smalle raai	plant	art. 3.10 lid 1 c
Spits havikskruid	plant	art. 3.10 lid 1 c
Steenbraam	plant	art. 3.10 lid 1 c
Stijve wolfsmelk	plant	art. 3.10 lid 1 c
Stofzaad	plant	art. 3.10 lid 1 c
Tengere distel	plant	art. 3.10 lid 1 c
Tengere veldmuur	plant	art. 3.10 lid 1 c
Trosgamander	plant	art. 3.10 lid 1 c
Veenbloembies	plant	art. 3.10 lid 1 c
Vliegenorchis	plant	art. 3.10 lid 1 c
Vroege ereprijs	plant	art. 3.10 lid 1 c
Wilde averuit	plant	art. 3.10 lid 1 c
Wilde ridderspoor	plant	art. 3.10 lid 1 c
Wilde weit	plant	art. 3.10 lid 1 c
Wolfskers	plant	art. 3.10 lid 1 c
Zandwolfsmelk	plant	art. 3.10 lid 1 c
Zweedse kornoelje	plant	art. 3.10 lid 1 c
Zinkviooltje	plant	art. 3.10 lid 1 c

Vissen en zeezoogdieren

Beekprik	vis	art. 3.10 lid 1 a
Elrits	vis	art. 3.10 lid 1 a
Gestippelde alver	vis	art. 3.10 lid 1 a
Grote modderkruiper	vis	art. 3.10 lid 1 a
Beekdonderpad	vis	art. 3.10 lid 1 a
Kwabaal	vis	art. 3.10 lid 1 a
Gewone zeehond	zee-dier	art. 3.10 lid 1 a
Grijze zeehond	zee-dier	art. 3.10 lid 1 a

Zoogdieren

Aardmuis	zoogdier	art. 3.10 lid 1 a
Boommarter	zoogdier	art. 3.10 lid 1 a
Bosmuis	zoogdier	art. 3.10 lid 1 a
Bunzing	zoogdier	art. 3.10 lid 1 a
Damhert	zoogdier	art. 3.10 lid 1 a
Das	zoogdier	art. 3.10 lid 1 a
Dwergmuis	zoogdier	art. 3.10 lid 1 a
Dwergspitsmuis	zoogdier	art. 3.10 lid 1 a
Edelhert	zoogdier	art. 3.10 lid 1 a
Eekhoorn	zoogdier	art. 3.10 lid 1 a
Egel	zoogdier	art. 3.10 lid 1 a
Eikelmuis	zoogdier	art. 3.10 lid 1 a
Gewone bosspitsmuis	zoogdier	art. 3.10 lid 1 a
Grote bosmuis	zoogdier	art. 3.10 lid 1 a
Haas	zoogdier	art. 3.10 lid 1 a

Bijlage 3 – Lijst van nationaal beschermde soorten (vervolg)

Hermelijn	zoogdier	art. 3.10 lid 1 a
Huisspitsmuis	zoogdier	art. 3.10 lid 1 a
Konijn (niet gedomesticeerd)	zoogdier	art. 3.10 lid 1 a
Molmuis	zoogdier	art. 3.10 lid 1 a
Ondergrondse woelmuis	zoogdier	art. 3.10 lid 1 a
Ree	zoogdier	art. 3.10 lid 1 a
Rosse woelmuis	zoogdier	art. 3.10 lid 1 a
Steenmarter	zoogdier	art. 3.10 lid 1 a
Tweekleurige bosspitsmuis	zoogdier	art. 3.10 lid 1 a
Veldmuis	zoogdier	art. 3.10 lid 1 a
Veldspitsmuis	zoogdier	art. 3.10 lid 1 a
Vos	zoogdier	art. 3.10 lid 1 a
<u>Waterspitsmuis</u>	zoogdier	art. 3.10 lid 1 a
Wezel	zoogdier	art. 3.10 lid 1 a
wild zwijn	zoogdier	art. 3.10 lid 1 a
Woelrat	zoogdier	art. 3.10 lid 1 a

Bijlage 4 – Lijst van soorten die op bijlage IV van de habitatrichtlijn, bijlage II van Bern en/of bijlage I van Bonn staan

Lijst van soorten die op bijlage IV van de habitatrichtlijn, bijlage II van Bern en/of bijlage I van Bonn staan.

Planten (4)

Groenknolorchis	plant	HR bijl. IV & Bern bijl. I
<u>Drijvende waterweegbree</u>	plant	HR bijl. IV & Bern bijl. I
Kruipend moerasscherm	plant	HR bijl. IV & Bern bijl. I
Zomerschroeforchis	plant	HR bijl. IV & Bern bijl. I

Amfibieën en reptielen (11)

<u>Boomkikker</u>	amfibie	HR bijl. IV & Bern bijl. II
Geelbuikvuurpad	amfibie	HR bijl. IV & Bern bijl. II
<u>Gladde slang</u>	reptiel	HR bijl. IV & Bern bijl. II
Heikikker	amfibie	HR bijl. IV & Bern bijl. II
<u>Kamsalamander</u>	amfibie	HR bijl. IV & Bern bijl. II
<u>Knoflookpad</u>	amfibie	HR bijl. IV & Bern bijl. II
Muurhagedis	reptiel	HR bijl. IV & Bern bijl. II
Poelkikker	amfibie	HR bijl. IV
Rugstreeppad	amfibie	HR bijl. IV & Bern bijl. II
Vroedmeesterpad	amfibie	HR bijl. IV & Bern bijl. II
Zandhagedis	reptiel	HR bijl. IV & Bern bijl. II

Slakken en vissen (3)

Houting	vis	HR bijl. IV
Platte schijfhoren	slak	HR bijl. IV
Steur	vis	HR bijl. IV & Bern bijl. II

Dagvlinders (10)

<u>Apollovlinder</u>	dagvlinder	HR bijl. IV & Bern bijl. II
<u>Boszandoog</u>	dagvlinder	HR bijl. IV & Bern bijl. II
<u>Donker pimpernelblauwtje</u>	dagvlinder	HR bijl. IV & Bern bijl. II & art. 3.10 lid 1 a
<u>gentiaanblauwtje</u>	dagvlinder	Bern bijl. II & art. 3.10 lid 1 a
<u>Grote vuurvlinder</u>	dagvlinder	HR bijl. IV & Bern bijl. II & art. 3.10 lid 1 a
Moerasparelmoervlinder	dagvlinder	Bern bijl. II
Pimpernelblauwtje	dagvlinder	Bern bijl. II & art. 3.10 lid 1 a
Teunisbloempijlstaart	dagvlinder	HR bijl. IV & Bern bijl. II
Tijmblauwtje	dagvlinder	HR bijl. IV & Bern bijl. II
Zilverstreephooibeestje	dagvlinder	HR bijl. IV & Bern bijl. II

Zoogdieren (27)

<u>Baardvleermuis</u>	zoogdier	HR bijl. IV & Bern bijl. II
<u>Bechsteins vleermuis</u>	zoogdier	HR bijl. IV & Bern bijl. II
Bever	zoogdier	HR bijl. IV
<u>Bosvleermuis</u>	zoogdier	HR bijl. IV & Bern bijl. II
Brandts vleermuis	zoogdier	Bern bijl. II
<u>Franjestaart</u>	zoogdier	HR bijl. IV & Bern bijl. II
Gewone dwergvleermuis	zoogdier	HR bijl. IV
<u>Gewone grootoorvleermuis</u>	zoogdier	HR bijl. IV & Bern bijl. II
Grijze grootoorvleermuis	zoogdier	HR bijl. IV & Bern bijl. II

Grote hoefijzerneus	zoogdier	HR bijl. IV & Bern bijl. II
Grote rosse vleermuis	zoogdier	Bern bijl. II
Hamster	zoogdier	HR bijl. IV & Bern bijl. II
Hazelmuis	zoogdier	HR bijl. IV
Ingekorven vleermuis	zoogdier	HR bijl. IV & Bern bijl. II
Kleine hoefijzerneus	zoogdier	HR bijl. IV & Bern bijl. II
Laatvlieger	zoogdier	HR bijl. IV & Bern bijl. II
Lynx (euraziatische)	zoogdier	HR bijl. IV
Meervleermuis	zoogdier	HR bijl. IV & Bern bijl. II
Mopsvleermuis	zoogdier	HR bijl. IV & Bern bijl. II
Noordse vleermuis	zoogdier	HR bijl. IV & Bern bijl. II
Noordse woelmuis	zoogdier	HR bijl. IV
<u>Otter</u>	zoogdier	HR bijl. IV & Bern bijl. II
<u>Rosse vleermuis</u>	zoogdier	HR bijl. IV & Bern bijl. II
Ruige dwergvleermuis	zoogdier	HR bijl. IV & Bern bijl. II
(Nathusius dwergvleermuis)	zoogdier	HR bijl. IV & Bern bijl. II
Tweekleurige vleermuis	zoogdier	HR bijl. IV & Bern bijl. II
Vale vleermuis	zoogdier	HR bijl. IV & Bern bijl. II
<u>Watervleermuis</u>	zoogdier	HR bijl. IV & Bern bijl. II
Wolf	zoogdier	HR bijl. IV & Bern bijl. II

Kevers, libellen en haft (14)

Brede geelrandwaterroofkever	kever	HR bijl. IV & Bern bijl. II
Bronslibel	libel	HR bijl. IV & Bern bijl. II
Gaffellibel	libel	HR bijl. IV & Bern bijl. II
Gestreepte waterroofkever	kever	HR bijl. IV & Bern bijl. II
Gevlekte witsnuitlibel	libel	HR bijl. IV & Bern bijl. II
Groene glazenmaker	libel	HR bijl. IV & Bern bijl. II
Mercuurwaterjuffer	libel	Bern bijl. II
Juchtleerkever	kever	HR bijl. IV & Bern bijl. II
Noordse winterjuffer	libel	HR bijl. IV & Bern bijl. II
Oostelijke witsnuitlibel	libel	HR bijl. IV & Bern bijl. II
Rivierrombout	libel	HR bijl. IV & Bern bijl. II
Sierlijke witsnuitlibel	libel	HR bijl. IV & Bern bijl. II
Vermiljoenkever	kever	HR bijl. IV & Bern bijl. II
Oeveraas (Palingenia longicauda)	haft	Bern bijl. II

Weekdieren en zeezoogdieren (27)

<u>Bataafse stroommossel</u>	weekdier	HR bijl. IV
Bruinvis	zeedier	Bern bijl. II
Bultrug	zeedier	Bern bijl. II & Bonn bijl. I
Butskop	zeedier	HR bijl. IV
<u>Dikkopschildpad</u>	zeedier	HR bijl. IV & Bern bijl. II & Bonn bijl. I
<u>Dwergpotvis</u>	zeedier	Bern bijl. II
<u>Dwergvinvis</u>	zeedier	HR bijl. IV
<u>Gestreepte dolfin</u>	zeedier	Bern bijl. II
<u>Gewone dolfin</u>	zeedier	Bern bijl. II
<u>Gewone spitsdolfijn</u>	zeedier	Bern bijl. II
<u>Gewone vinvis</u>	zeedier	HR bijl. IV & Bern bijl. II & Bonn bijl. I
Griend	zeedier	HR bijl. IV & Bern bijl. II

<u>Grijze dolfin</u>	zeedier	Bern bijl. II
<u>Kemp's zeeschildpad</u>	zeedier	HR bijl. IV & Bern bijl. II & Bonn bijl. I
<u>Kleine zwaardwalvis</u>	zeedier	Bern bijl. II
<u>Lederschildpad</u>	zeedier	HR bijl. IV & Bern bijl. II & Bonn bijl. I
<u>Narwal</u>	zeedier	HR bijl. IV & Bern bijl. II
<u>Noordse vinvis</u>	zeedier	HR bijl. IV & Bonn bijl. I
<u>Orca</u>	zeedier	HR bijl. IV & Bern bijl. II
<u>Potvis</u>	zeedier	HR bijl. IV & Bonn bijl. I
<u>Soepschildpad</u>	zeedier	HR bijl. IV & Bern bijl. II & Bonn bijl. I
<u>Spitsdolfijn van Gray</u>	zeedier	HR bijl. IV
<u>Tuimelaar</u>	zeedier	HR bijl. IV & Bern bijl. II
Walrus	zeedier	Bern bijl. II
<u>Witflankdolfijn</u>	zeedier	HR bijl. IV & Bern bijl. II
<u>Witsnuitdolfijn</u>	zeedier	HR bijl. IV & Bern bijl. II
<u>Witte dolfin</u>	zeedier	HR bijl. IV

Bijlage 5 – Overzicht soorten vogelrichtlijn

Overzicht soorten vogelrichtlijn

Alle inheemse vogels vallen binnen het beschermingsregime van de vogelrichtlijn, van deze vogels is daarom hier geen lijst opgesteld.

Voor een aantal vogels is art 3.1 lid 5 niet van toepassing omdat deze vogels tevens onder het beschermingsregime van art. 3.5 vallen. Het betreft de vogels die zijn opgenomen in bijlage II van de conventie van Bern.

Artikel 3.1 lid 5 bepaald dat het verbod op verstoren (art. 3.1 lid 4) niet van toepassing is indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. De soorten die zijn opgenomen in bijlage II van Bern zijn derhalve strikter beschermd dan de andere vogelsoorten.

Lijst van vogelsoorten die zijn opgenomen in bijlage II van de conventie van Bern.

Aasgier	Bern bijl. II
Alpengierzwaluw	Bern bijl. II
Alpenheggenmus	Bern bijl. II
Amerikaanse grote stern	Bern bijl. II
Anatolische woestijnplevier	Bern bijl. II
Appelvink	Bern bijl. II
Arctische bonte strandloper	Bern bijl. II
Arendbuiszard	Bern bijl. II
Audouins meeuw	Bern bijl. II & Bonn bijl. I
Aziatische roodborsttapuit	Bern bijl. II
Baardgrasmus	Bern bijl. II
Baardman	Bern bijl. II
Baleaarse roodkopklauwier	Bern bijl. II
Balkanbergfluit	Bern bijl. II
Balkankwikstaart	Bern bijl. II
Bastaardarend	Bern bijl. II & Bonn bijl. I
Beflijster	Bern bijl. II
Bergeend	Bern bijl. II
Bergfluit	Bern bijl. II
Bijeneter	Bern bijl. II
Bladkoning	Bern bijl. II
Blauwborst	Bern bijl. II
Blauwe kiekendief	Bern bijl. II
Blauwe rotslijster	Bern bijl. II
Blauwstaart	Bern bijl. II
Blonde ruit	Bonn bijl. I
Boerenzwaluw	Bern bijl. II
Bont stormvogeltje	Bern bijl. II
Bontbekplevier	Bern bijl. II
Bonte strandloper	Bern bijl. II
Bonte tapuit	Bern bijl. II

Bonte vliegenvanger	Bern bijl. II
Boomklever	Bern bijl. II
Boomkruiper	Bern bijl. II
Boompieper	Bern bijl. II
Boomvalk	Bern bijl. II
Bosgors	Bern bijl. II
Bosrietzanger	Bern bijl. II
Bosruiter	Bern bijl. II
Bosuil	Bern bijl. II
Braamsluiper	Bern bijl. II
Brandgans	Bern bijl. II
Breedbekstrandloper	Bern bijl. II
Brilgrasmus	Bern bijl. II
Britse frater	Bern bijl. II
Britse koolmees	Bern bijl. II
Britse putter	Bern bijl. II
Bruine boszanger	Bern bijl. II
Bruine kiekendief	Bern bijl. II
Bruinkeelortolaan	Bern bijl. II
Buizerd	Bern bijl. II
Bulwers stormvogel	Bern bijl. II
Canadese kraanvogel	Bern bijl. II
Casarca	Bern bijl. II
Cetti's zanger	Bern bijl. II
Cirgors	Bern bijl. II
Citroenkwikstaart	Bern bijl. II
Daurische klauwier	Bern bijl. II
Diksnavelnotenkraker	Bern bijl. II
Dougalls stern	Bern bijl. II
Draaihals	Bern bijl. II
Drieteenstrandloper	Bern bijl. II
Duinpieper	Bern bijl. II
Dunbekwulp	Bern bijl. II & Bonn bijl. I
Dwergaalscholwer	Bern bijl. II
Dwergarend	Bern bijl. II
Dwerggans	Bern bijl. II & Bonn bijl. I
Dwerggors	Bern bijl. II
Dwergmeeuw	Bern bijl. II
Dwergooruil	Bern bijl. II
Dwergstern	Bern bijl. II
Engelse kwikstaart	Bern bijl. II
Europese kanarie	Bern bijl. II
Fitis	Bern bijl. II
Flamingo	Bern bijl. II
Fluiter	Bern bijl. II
Frater	Bern bijl. II
Geelgors	Bern bijl. II
Geelsnavelduiker	Bern bijl. II
Gekraagde roodstaart	Bern bijl. II
Geoorde fuut	Bern bijl. II
Giervalk	Bern bijl. II
Glanskop	Bern bijl. II
Gon-gon	Bern bijl. II

Goudhaan	Bern bijl. II
Grasmus	Bern bijl. II
Graspieper	Bern bijl. II
Graszanger	Bern bijl. II
Grauwe fitis	Bern bijl. II
Grauwe franjepoot	Bern bijl. II
Grauwe kiekendief	Bern bijl. II
Grauwe klauwier	Bern bijl. II
Grauwe vliegenvanger	Bern bijl. II
Griel	Bern bijl. II
Grijskopspecht	Bern bijl. II
Grijze wouw	Bern bijl. II
Groene specht	Bern bijl. II
Groenlandse tapuit	Bern bijl. II
Groening	Bern bijl. II
Grote barmstij	Bern bijl. II
Grote bonte specht	Bern bijl. II
Grote franjepoot	Bern bijl. II
Grote gele kwikstaart	Bern bijl. II
Grote karekiet	Bern bijl. II
Grote kruisbek	Bern bijl. II
Grote pieper	Bern bijl. II
Grote stern	Bern bijl. II
Grote trap	Bern bijl. II & Bonn bijl. I
Grote zilverreiger	Bern bijl. II
Haakbek	Bern bijl. II
Harlekijneend	Bern bijl. II
Havik	Bern bijl. II
Havikarend	Bern bijl. II
Heggenmus	Bern bijl. II
Hop	Bern bijl. II
Huiszwaluw	Bern bijl. II
Humes bladkoning	Bern bijl. II
Iberische tijftaf	Bern bijl. II
Isduiker	Bern bijl. II
Usgors	Bern bijl. II
Islands smelleken	Bern bijl. II
Usvogel	Bern bijl. II
Ivoormeeuw	Bern bijl. II
Izabeltapuit	Bern bijl. II
Jufferkraanvogel	Bern bijl. II
Kalanderleeuwreik	Bern bijl. II
Kerkuil	Bern bijl. II
Klapenster	Bern bijl. II
Klein waterhoen	Bern bijl. II
Kleine barmstij	Bern bijl. II
Kleine bonte specht	Bern bijl. II
Kleine karekiet	Bern bijl. II
Kleine klapenster	Bern bijl. II
Kleine plevier	Bern bijl. II
Kleine spotvogel	Bern bijl. II
Kleine sprinkhaanzanger	Bern bijl. II
Kleine strandloper	Bern bijl. II

Kleine torenvalk	Bern bijl. II & Bonn bijl. I
Kleine trap	Bern bijl. II
Kleine vliegenvanger	Bern bijl. II
Kleine zilverreiger	Bern bijl. II
Kleine zwaan	Bern bijl. II
Kleine zwartkop	Bern bijl. II
Kleinst waterhoen	Bern bijl. II
Kluut	Bern bijl. II
Kneu	Bern bijl. II
Koereiger	Bern bijl. II
Koningsseider	Bern bijl. II
Koolmees	Bern bijl. II
Kortsnavelboomkruiper	Bern bijl. II
Kortteenleeuwreik	Bern bijl. II
Kraanvogel	Bern bijl. II
Krekelzanger	Bern bijl. II
Kroeskoppelikaan	Bern bijl. II & Bonn bijl. I
Krombekstrandloper	Bern bijl. II
Kruisbek	Bern bijl. II
Kuifduiker	Bern bijl. II
Kuifkoekoek	Bern bijl. II
Kuifmees	Bern bijl. II
Kwak	Bern bijl. II
Kwartelkoning	Bern bijl. II
Lachstern	Bern bijl. II
Lammergier	Bern bijl. II
Lepelaar	Bern bijl. II
Matkop	Bern bijl. II
Middelste bonte specht	Bern bijl. II
Mongoolse pieper	Bern bijl. II
Monniksgier	Bern bijl. II
Morinelplevier	Bern bijl. II
Nachtegaal	Bern bijl. II
Nachtzwaluw	Bern bijl. II
Nonnetje	Bern bijl. II
Noordse boszanger	Bern bijl. II
Noordse fitis	Bern bijl. II
Noordse grote bonte specht	Bern bijl. II
Noordse kwikstaart	Bern bijl. II
Noordse nachtegaal	Bern bijl. II
Noordse pijlstormvogel	Bern bijl. II
Noordse stern	Bern bijl. II
Oehoe	Bern bijl. II
Oeverloper	Bern bijl. II
Oeverpieper	Bern bijl. II
Oeverzwaluw	Bern bijl. II
Ooievaar	Bern bijl. II
Oostelijke blonde tapuit	Bern bijl. II
Oostelijke kraagtrap	Bern bijl. II & Bonn bijl. I
Orpheusspotvogel	Bern bijl. II
Paapje	Bern bijl. II
Paarse strandloper	Bern bijl. II
Pallas' boszanger	Bern bijl. II

Bijlage 5 – Overzicht soorten vogelrichtlijn (vervolg)

Parelduiker	Bern bijl. II	Sneeuwuil	Bern bijl. II	Witbandzeearend	Bern bijl. II & Bonn bijl. I
Perzische roodborst	Bern bijl. II	Snor	Bern bijl. II	Witgat	Bern bijl. II
Pestvogel	Bern bijl. II	Sperwer	Bern bijl. II	Withalsvliegenvanger	Bern bijl. II
Pimpelmees	Bern bijl. II	Sperwergasmus	Bern bijl. II	Witkopeend	Bern bijl. II & Bonn bijl. I
Poelruiter	Bern bijl. II	Sperweruil	Bern bijl. II	Witkopgors	Bern bijl. II
Poelsnip	Bern bijl. II	Spotvogel	Bern bijl. II	Witooegeend	Bonn bijl. I
Porseleinhoen	Bern bijl. II	Sprinkhaanzanger	Bern bijl. II	Witsluitbarmsijs	Bern bijl. II
Provençaaalse grasmus	Bern bijl. II	Steenarend	Bern bijl. II	Witte kerkuil	Bern bijl. II
Purperreiger	Bern bijl. II	Steenloper	Bern bijl. II	Witte kwikstaart	Bern bijl. II
Putter	Bern bijl. II	Steenuil	Bern bijl. II	Witvleugelstern	Bern bijl. II
Raddes boszanger	Bern bijl. II	Stellers eider	Bern bijl. II	Witwangstern	Bern bijl. II
Ralreiger	Bern bijl. II	Steltkluut	Bern bijl. II	Woestijngasmus	Bern bijl. II
Ransuil	Bern bijl. II	Steppearend	Bern bijl. II	Woestijnvink	Bern bijl. II
Renvogel	Bern bijl. II	Steppebuizerd	Bern bijl. II	Woudaap	Bern bijl. II
Reuzenstern	Bern bijl. II	Steppehoen	Bern bijl. II	Zeearend	Bern bijl. II & Bonn bijl. I
Rietgors	Bern bijl. II	Steppekiekendief	Bern bijl. II	Zuidelijke bonte strandloper	Bern bijl. II
Rietzanger	Bern bijl. II	Steppekievit	Bonn bijl. I	Zwartbuikwaterspreeuw	Bern bijl. II
Rode rotslijster	Bern bijl. II	Steppeklapekster	Bern bijl. II	Zwarte ibis	Bern bijl. II
Rode wouw	Bern bijl. II	Steppevorkstaartplevier	Bern bijl. II	Zwarte mees	Bern bijl. II
Roerdomp	Bern bijl. II	Stormvogeltje	Bern bijl. II	Zwarte ooievaar	Bern bijl. II
Roodborst	Bern bijl. II	Strandleeuwerik	Bern bijl. II	Zwarte roodstaart (2x)	Bern bijl. II
Roodborsttapuit	Bern bijl. II	Strandplevier	Bern bijl. II	Zwarte specht	Bern bijl. II
Roodbuikwaterspreeuw	Bern bijl. II	Struikrietzanger	Bern bijl. II	Zwarte stern	Bern bijl. II
Roodhalsfuut	Bern bijl. II	Swinhoes boszanger	Bern bijl. II	Zwarte wouw	Bern bijl. II
Roodhalsgans	Bern bijl. II & Bonn bijl. I	Taigaboomkruiper	Bern bijl. II	Zwartkop	Bern bijl. II
Roodkeelduiker	Bern bijl. II	Tapuit	Bern bijl. II	Zwartkopgors	Bern bijl. II
Roodkeelpieper	Bern bijl. II	Temmincks strandloper	Bern bijl. II	Zwartkopmeeuw	Bern bijl. II
Roodkopklauwier	Bern bijl. II	Terekruiter	Bern bijl. II		
Roodmus	Bern bijl. II	Tijftjaf	Bern bijl. II		
Roodpootvalk	Bern bijl. II	Toendrabontbekplevier	Bern bijl. II		
Roodsterblauwborst	Bern bijl. II	Torenvalk	Bern bijl. II		
Roodstuitwaluw	Bern bijl. II	Tuinfluit	Bern bijl. II		
Rosse franjepoot	Bern bijl. II	Turkestaanse klauwier	Bern bijl. II		
Rotspieper	Bern bijl. II	Vaal stormvogeltje	Bern bijl. II		
Rouwkwikstaart	Bern bijl. II	Vale gier	Bern bijl. II		
Roze pelikaan	Bern bijl. II & Bonn bijl. I	Vale pijlstormvogel	Bern bijl. II		
Roze spreeuw	Bern bijl. II	Veldrietzanger	Bern bijl. II		
Ruigpootbuizerd	Bern bijl. II	Velduil	Bern bijl. II		
Ruigpootuil	Bern bijl. II	Visarend	Bern bijl. II		
Scandinavische tijftjaf	Bern bijl. II	Visdief	Bern bijl. II		
Scharrelaar	Bern bijl. II	Vorkstaartmeeuw	Bern bijl. II		
Schreeuwarend	Bern bijl. II	Vorkstaartplevier	Bern bijl. II		
Siberische boompieper	Bern bijl. II	Vuurgoudhaan	Bern bijl. II		
Siberische braamsluiper	Bern bijl. II	Waterpieper	Bern bijl. II		
Siberische notenkraker	Bern bijl. II	Waterrietzanger	Bern bijl. II & Bonn bijl. I		
Siberische taling	Bonn bijl. I	Wespendief	Bern bijl. II		
Siberische tijftjaf	Bern bijl. II	Westelijke blonde tapuit	Bern bijl. II		
Sibirische sprinkhaanzanger	Bern bijl. II	Wielewaal	Bern bijl. II		
Sijs	Bern bijl. II	Wilde zwaan	Bern bijl. II		
Slangenarend	Bern bijl. II	Wilgengors	Bern bijl. II		
Slechtvalk	Bern bijl. II	Wilsons stormvogeltje	Bern bijl. II		
Smelleken	Bern bijl. II	Winterkoning	Bern bijl. II		
Sneeuwgorz (2x)	Bern bijl. II	Witbandkruisbek	Bern bijl. II		